

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Indbydelseskraft

til

den offentlige Examen

ved

Kristiansands Kathedralskole

1885

INDHOLD :

- 1) Et Kapitel tysk Grammatik. 2) Skolefterretninger. 3) Fortegnelse over Bibliothekets Tilvæxt. 4) Fortegnelse over Samlingernes Tilvæxt i Skoleaaret.
-

Kristiansand

Kristiansands Aktiebogtrykkeri

ved D. Torvik

Indbydelsesskrift

til

den offentlige Examen

ved

Kristiansands Kathedralskole

1885

INDHOLD:

- 1) Et Kapitel tysk Grammatik. 2) Skoleefterretninger. 3) Fortegnelse over Bibliothekets Tilvæxt. 4) Fortegnelse over Samlingernes Tilvæxt i Skoleaaret.
-

Kristiansand

Kristiansands Aktiebogtrykkeri

ved D. Torvik

Et Kapitel tydsk Grammatik,

af K. Feilberg.

Om de med durch, um, über und unter sammensatte Verber.

Durch.

Ved Sammensætningen med durch forekommer mange Uregelmæssigheder. Tydskerne selv synes ikke altid at være paa det Rene med den korrekte Brug, men for en stor Del at overlade sig til »dem Sprachgefühl«, der dog ikke altid slaar til. En af de mest fremtrædende Besynderligheder er Vaklingen i Brugen af sein og haben. Det skulde vel ligge nær al sproglig Logik, at naar et intransitivt Verbum ved Sammensætning er blevet transitivt, dette da maatte konjureres med haben og ikke med sein; men dette er ved Durch-sammensætningen ingenlunde Tilfældet. Ex. Die Erde ist grosse Veränderungen durchgegangen; ohne die niederen Stufen durchbrochen zu sein; wie mühsam bist du die Irrgänge ägyptischer Weisheit durchwandert *). Ved mange Verber vakles imellem ægte og uægte Sammensætning, uden at der kan paa-vises nogen Regel for den Brug, der er valgt for det enkelte Tilfælde. Ved andre beror Valget paa saa fine Distinktioner, at man ikke kan undres, om de ikke altid iagttages.

Undertiden synes endog den blotte Betoning, saaledes som den kræves af Sætningsforbindelsen, at bestemme Valget af ægte eller uægte Sammensætning, da det er en gennemgaaende Regel, at ægte sammensatte Verber faa Betoning paa Verbet, men de uægte paa Præpositionen, hvorved altsaa, naar den rhetoriske Betoning falder paa Verbet, dette bruges ægte, skjønt det ellers skulde være uægte, og omvendt. Ex. Du durchschaust mich, men med særligt Eftertryk paa Præpositionen: du schaust mich durch und durch; er durchrennt mich mit dem Schwerte, men: er

*) De allerfleste Exempler her og i det Følgende ere tagne fra Sanders Wörterbuch.

hätte mich in seiner Wuth mit dem Schwerte durch und durch gerannt. Zeus, der Alles durch- und überschaut, med Betoning paa Præpositionen og altsaa uægte, medens en anden Forfatter ved en lignende Modsætning for at undgaa Akcentflytningen siger: Ex. durchsáh und übersáh das Ganze einer Bühne.

A. I uægte Sammensætninger betegner durch d. s. s. hindurch = i bestemt Retning igjennem (og ud igjen) med forskjellige overførte Betydninger, naar

1. Verbet er intrans. og i Sammensætningen beholder sin intrans. Karakter: Das Öhr ist zu klein, der Faden geht nicht durch; eine böse Tücke blitzt durch. Wer nicht über eine Sache springen kann, muss unten durchkriechen. Die Pferde gehen durch.

2. Verbet er transitivt, men brugt absolut (o: uden Objekt): Die Schläge beissen durch; der Speer bohrt durch; er brennt mit vier Wochen Miethe d.

3. Verbet er intransitivt, men bliver transitivt brugt derved, at durch udtrykker Virkningen paa et Objekt paa samme Maade, som vi sige: gaa sig i (o: i Isen, i Vandet), seile sig bort, ride sine Buxer istykker o. l. Ex. sich die Füsse durchgehen (o: wund), die Füsse, die Sohlen durchlaufen, den Rücken durchliegen (o: wund), die Hosen durchsitzen, den Weg durchfahren i Betydning: tiefe Gleise im Weg machen; das Zeug so dünn dass man es durchblasen (o: entzwei) kann.

4. Verbet er egentlig transitivt, men absolut brugt, og et nyt Objekt tilkommer paa samme Maade som ovenfor i 3. Ex. sich die Hände durchgraben, grave saa at Hænderne bliver hudløse; die Finger durch nähen. Eller Verbet beholder sit oprindelige Objekt og durch udtrykker, at Objektet bliver delt, opløst i flere Stykker eller paa en lignende Maade ødelagt: Einen Faden durchzubissen (o: entzwei), durchgebrannte Aeste¹⁾, brændte igjennem og som derfor ikke kan hænge ved Træerne; das Brett mitten durchgebrochen (i to Stykker); durchreissen, rive i to Stykker; der Aepfel mitten durchgeschossen (kløvet ved Skuddet)²⁾. Fornemmelig ved de mange Verber, som betyder straffe, criticere, gjennemhegle o. l. durchdreschen, -fuchtlén, -gärben, -hecheln, hobeln, -holen, -nehmen, -pflügen, -prügeln, -reiben, -riffeln,

¹⁾ durchbrannte Aeste, helt glødende Grene.

²⁾ mit dem zweiten Pfeil durchschoss ich Euch, nedenfor B b.

-striegeln, -wamsen, -wachsen, o. fl., den Rücken mit langen Furchen durchzupflügen, hvor man rigtignok hellere efter B c nedenfor skulde ventet ægte Sammensætning.

5. Verbet er reflexivt og udtrykker ved Handlingen at bringe det reflexive Objekt igjennem og udaf Noget (i egentlig og figurlig Betydning): sich durchbeissen, — -brechen, — -drängen, — -dringen, — -graben, — -hauen, — -fechten, — -fressen, — -helfen, — -kämpfen, — -schlagen, — wagen; weine dich hindurch, wenn du kannst o. a.

6. Verbet er transitivt og beholder sit oprindelige Objekt, ligesom Præpositionen sin egentlige Betydning; durchführen, -lassen, -stechen (eine Nadel, das Schwert), -füttern (das Vieh Vinteren over); eine Haut so durchsichtig, das man Herz u. s. w. durchsehen kann; so späht man noch die Meisterhand durch; ich sehe den Redner durch (opdager Taleren, a: forstaar, at han er en Taler. Inkonsekvent: Jetzt erst durchsah H. was in ihr voring; cfr. dog nedenfor C mod Slutningen. Med Produktobjekt: ein Musikstück durchblasen (tilende); ein Loch durchbrennen, -bohren, -brechen; einen Gedanken durchzudenken.

B. Ægte er Sammensætningen, naar den ved durch udtrykte Bevægelse foregaar indenfor Objektets Grændser, enten saaledes at a) durch betyder i alle Retninger, kreuz und qver, überall, durch und durch, eller b) at det betegner en Gjennembryden af Objektet uden at dette som Helhed og Enhed derved forandres, forstyrres eller opløses i sine Bestanddele.

a. af intransitive Verber: Morgens durcharbeitete er die Geografi; die Stadt Haus bei Haus zu durchbetteln; der Wind durchbliess den Wald. Die Liebe durchdringt das Lied; durchflattern, -fliegen, -fliehen, -fliessen, -fahren. Er durchfuhr die Stadt (in allen Richtungen).³⁾ Eine Kraft durchgeht, — dringt Alles. Die Erde ist grosse Veränderungen durchgangen (Korrektheden af denne Sætning er ikke indlysende); ihn durchglühte süsse Liebesflamme. Falaris's durchglühter Stier⁴⁾. Gottes Barmherzigkeit durchgründet Niemand; jahrelang durchkämpfte Männerarbeit (mit

³⁾ Fuhr die Stadt durch, tvertigjennem (i en Retning og ud af den).

⁴⁾ Durchgefeuerter Ofen, anført af Sanders, maa ansees for ukorrekt; Ilden er dog ikke gaaet igjennem Ovnen, men er bleven i den, sammenlign ogsaa durchwärmte Zimmer. (Durchgeuerte, durchflamnte Seele er altsaa rigtigt, men ikke paa Grund af den figurlige Betydning).

Kämpfen erfüllte); Länder durchjagte ich nach Ergötzungen; die Wälder nach Wild. Er hatte das ganze Gebiet ägyptischer Weisheit durchwandert; zu Fuss, zu Pferd, zu Wagen Thüringen kreuz und quer durchwandernd.⁵⁾ Durchbrausen, -brüllen, -heulen, -säuseln — fylde med forskjellige Lyd; -dämmern, -glänzen, -hellen, flimmern, -glimmen, -scheiden, -schimmern med forskjellig Lysning; Bäche durchrieseln den Thalgrund (er fuld af rislende Bække); mein Stübchen von Wachholderbeeren durchraucht; Weihrauch durchdampft den Tempel. Bäche durchschieszen das Land, Schiffe die See, die Sonne die Buchen, Gedanken das Gehirn. Durchwaten som durchfahren.

(af transitive Verber): Sie durchätzten das Land wie die Raupen; die Häute sind noch nicht durchbeizt; Das Scheidewasser hat das Zeug durchfressen (ganske)⁶⁾; Würmer haben den Käse durchfressen. Der Mensch durchgräbt der Erde Schoss, bearbeider ved Gravning.⁷⁾ Als ich den Boden durchgrub, fand ich einen Schatz, ægte sammensat, fordi durchgraben der ikke har Betydningen af at grave sig ned igjennem Jorden, men som durchackern, durcharbeiten, bearbeide grundig med Ploven: Das Korn durchhöhlen om Maddiken, som fortærer Kjærnen og lader Skallen staa hul tilbage. Sie haben die Stellen nunmehr reiflicher erwogen, Alles mehr durchkauet.⁸⁾ Das Wasser hat mich und meine Habseligkeiten durchnässt (durchfeuchtet) ð: helt over.⁹⁾ In der offenstehenden vom Winde durchpeitschten Flur, naar Vinden fylder Forstuen i alle Kroge.¹⁰⁾ Ihre Maximen wurzelten im durchpflügten Boden einer geschichtlichen Nation (sml. durchhackert, durchgraben). Durchritzen = überall ritzen.¹¹⁾ Eine gemässigte Sonnengluth durchwärmte die Glieder sanft. Schickliche Räume im Winter durch-

⁵⁾ Men: Ich habe eine Menge dieser Konditorladen mit durchgewandert (den ene efter den anden).

⁶⁾ durchgefressen — ædt Hul i, eller ædt tvert over.

⁷⁾ ein Pfeiler durchgegraben führt zu Schätzen, man maa igjennem Pillaren for at komme til Skattene.

⁸⁾ eben das habe ich bei mir durchgekauet (er altsaa bleven færdig dermed) als wir uns begegneten.

⁹⁾ Die Wunde hat den Verband durchgenässt, vædet Forbindingen, saa at Fugtigheden trænger ud.

¹⁰⁾ Durchgepeitschten, kun hvis Vinden har Gjennemgang.

¹¹⁾ Durchzuritzen = wund ritzen, eller ridse saa at Ridsen gaar igjennem.

wärmt und leicht zu durchwärmen¹²⁾. Reflexivt: Mein Herz durch-
ängstet sich.

b. Bei ihrem ersten Schall durchblitzt es seine Seele. Geistreich
und von feinem Witze durchblitzt. Segeldurchblitzter Golf, durch-
bissene Kokons, hvor Puppen har bidt Hul for at komme ud.¹³⁾
Seine Schulter, von Draguts tödtlichem Eisen durchrannt;
durschschauern, durchbohren (einen Körper).¹⁴⁾ Die Lacedæ-
monier durchbrochen zuerst die Ordnung des Instincts. Hat die
Hülse durchbrochen. Wenn die Rose die Knospe durchbricht¹⁵⁾;
durchbrochene Arbeit (gjennembrudt Arbeide). Das Tischtuch von
der Kohle durchbrannt.¹⁶⁾ Vom Zorn durchpocht. Blitzdurchrissene
Gewitterwolken.¹⁷⁾ Das Gefühl durchriss sein Herz. Durchbohren
will ich diese Kabale, durchreissen diese eiserne Ketten, hvor den
sidste ægte sammensætning motiveres ved, at Ketten er stillet
sammen med Kabale og tænkt som en omspændende Enhed,
saa at durchreissen der kan stilles sammen med durchbissene
Kokons ovfr. Saaledes ogsaa: Ich seh' die Netze, die uns
rings umgeben. Mort. Ich fühle Muth sie alle zu durchreissen
(Sch. M. St.) Den mächtigen Gebirgswall hat der Rhein-
strom mit einer gewaltigen Spalte durchsägt¹⁸⁾ (d. v. s.
den vedbliver alligevel at være den mægtige Bjergvold).
Eine Ritze durchspaltete die Wand (Væggen bliver derfor lige godt
én Væg).¹⁹⁾ Mit dem zweiten Pfeil durchschoss ich Euch²⁰⁾; durch-
stechen. Jemand mit einem Schwerte durchstossen.²¹⁾ Saaledes en
Række af Verber, der udtrykke aandelig Virksomhed: Durchspähe
mein Leben, erspähe, etc.²²⁾ Durchgrübelte die Schrift; durch-

¹²⁾ Bis Liebe ihren Sonnenschein ausbreitet und jede Lücke durchgewärmt
ist (statt: die Wärme durch jede Lücke durchgedrungen).

¹³⁾ Durchgebissener Faden α : entzwei.

¹⁴⁾ ein Loch durchzubohren.

¹⁵⁾ Zwei durchgebrochene Häuser, eine durchgebrochene Wand (anfört af
Sanders) inkonsekvent.

¹⁶⁾ Die Kohle hat ein Loch durchgebrannt.

¹⁷⁾ Durchgerissene Wolken, som ikke længere er sammenhængende. Reist
das Papier durch, river over.

¹⁸⁾ Ein Brett durchzusägen, kløve i to.

¹⁹⁾ Thiere, woxon die Klauen durchgespatten sind.

²⁰⁾ din Apfel mitten durchgeschossen.

²¹⁾ ein Schwert durchzustossen.

²²⁾ Spähe ich die eigenen Züge sorgsam durch (α : det ene efter det andet).

gründet Gottes Barmherzigkeit. Durchforscht mit mir die Hallen ²³⁾; durchsucht das Ufer scharf. ²⁴⁾ Die verwickelte Lage nicht durchdacht, sondern durchfühlt; der seine Materie nie recht durchdacht, Thucydides wollte lieber durchdacht als beklatscht werden. ²⁵⁾ Er hat die Stadt durchstöbert. ²⁶⁾ Forskjellen ligger heri, at Objektet ved ægte sammensætning er tænkt som Enhed, ved ægte som en Flerhed, hvis enkelte Dele hver for sig behandles, til man er færdig. Du bist leicht zu durchsehen (was in dir vorgeht) ²⁷⁾, zu durchschauen.

Ægte er fremdeles sammensætningen, naar c. Verberne gaar over til at blive vbb. copia, hvorved tillige Objektet skifter og det opr. Verbums Objekt tilføies som en Fyldens Bestemmelse med mit som ved über og um: Das Haar mit Rosen durchflochten; ein königliches Stirnband mit den Lilien Frankreichs durchzogen; der Boden mit kleinen Löchern durchbohrt oder besser durchbrannt. Die erste Scene ist von einer Melancholi durchgossen; Trimalcion von Salbe durchgossen. Mit Salbe durchriebenes Haupt. Durchtrieben mit Geiz (foræld.); deraf durchrieben, durchtrieben (mit Schelmerei, mit böser Tücke etc.) ²⁸⁾ Durchmischen, durchmengen, kreuzen; das Gewebe mit goldenen Fäden durchzogen, — woben. Reflexivt: das Papier durchzieht sich mit Feuchtigkeit. Og med Overgang af Fyldens Bestemmelse til at blive Subjekt: Das Haar mit Rosen durchflochten — Rosen durchflechten das Haar. Wo die Wurzel des Andes die Erde durchwebt. Flüsse, Berge durchziehen das Land.

c. Ovenfor er bemærket, at intransitive Bevægelsesverber, uægte sammensatte med durch, hvor dette altsaa har Betydningen hindurch (fra Begyndelsen til Enden), som altsaa skulde vedblive at være intransitive, alligevel styrer Akkusativ, hvilket da er at forklare som Maalets Akkusativ (Sanders), eller rigtigere Retningens (henad,

²³⁾ Alle Seiten und Modifikationen einer einzigen Erfahrung nach aller Möglichkeit durchzuforschen (den ene efter den anden).

²⁴⁾ Er suchte nach, er suchte alles durch: alle Einzelheiten.

²⁵⁾ Den fürchterlichen Gedanken, den er ganz durchzudenken soviel Zeit hatte. Wie kann ich eine Aufgabe nachdenken ohne sie vorher durchzudenken? Wie kann ich die Auflösung zu finden hoffen, wenn ich von der Aufgabe und ihren Theilen keinen Begriff habe? Dann traten mir alle meine Verbindungen vor die Seele; ich habe sie alle durchgedacht, durchgeföhlt.

²⁶⁾ hat alle Winkel der Stadt durchgestöbert.

²⁷⁾ Ich sehe das Geheimniss durch (o: und entdecke, was dahinter ist).

²⁸⁾ Er pflegt meinen Rücken durch mit langen Furchen; mit dem Salze seiner Sarkasmen durchzureiben, kfr. ovenfor. A. 4.

henigjennem: Fuhr die Stadt durch; ein Kurier ist unser Städtchen durchgejagt; sie hat den Roman durchgejagt; die Bahn durchzulaufen, -rennen; fängt an mit ihm die Gassen durchzuziehen (den ene efter den anden) At dette Akkusativ kan opfattes som Objekt, ja endog bruges som Subj. ved Pass. (die Bahn d. gerannt) og dette give Anledning til Misforstaaelser og Inkonsekventser, er let at forstaa. Sammenlign saaledes: von Draguts tödtlichem Eisen durchrannt, (B, b) og legt damit die Stange ein ihn durchzurennen wie ein Schwein, det første det korrekteste. Einen Roman durchzujagen og zu durchjagen, det første det rigtige, da Meningen jo maa være at blive færdig med den. Als er Mesopotamien durchzogen hatte og durchgezogen war (hatte), er to Oversættelser af samme Sted, men kun en kan være den rigtige. Auch braucht man das alberne Buch nur zu durchblättern og fleissig blättere ich die Alten mir durch, man skulde have ventet netop det Omvendte: durchzublättern paa det første og durchblättern paa det andet Sted. I mange Tilfælde er det umuligt at afgjøre, at det Ene er rigtigere end det Andet: Ich durchblicke ihre Absichten og blicke ihre Absichten durch; nun erst durchsann Ludwig, welche Vorschläge man ihm machen würde, og: Charlotte sann alle Mittel durch; ich durchsehe, was ich Ihnen geschrieben, og: der Lehrer sieht die Aufgaben der Schüler durch. Jetzt erst durchsah ich was in ihr voring, sammenlign med ich sehe den Redner durch, spähe die Meisterhand durch. Saaledes durchlesen, — mustern, — studieren. Durchbacken og durchbraten angives af Sanders som uægte, medens durchkochen bruges paa begge Maader: Von der Sonne nicht durchkochter Wein og die Feuchtigkeit durch Sonnen- und Lichtwärme nicht durchgekocht; nicht durchgekochte Trauben.

Paafaldende Exempler paa, hvorledes det rhetoriske Eftertryk kan bidrage til at flytte Akcenten og derved bevirke Brugen af ægte istedetfor uægte Sammensætninger er: Schweigend durchzog ich Steinseifen, *sog durch Steinhübel durch*; Grunden kan neppe være anden end den, at schweigend drager Opmærksomheden hen paa Tausheden, den ledsagende Omstændighed, og bort fra Bevægelsens Retning. Ligesaa Schill. M. St.: In schnellem Laufe durchzog ich Frankreich, das gepriesene Italien mit heissem Wunsche suchend, thi Meningen skal dog aabenbarlig være at komme ad den ligeste Vei igjennem Frankrig til Italien,

durch Frankreich hindurch. Derimod har jeg ikke bemærket uægte for ægte Sættensætning undtagen, hvor durch opløses til durch und durch og derfor skilles fra Verbet, sammenlign de indledende Bemærkninger.

D. Analogt med dette Maalets eller Retnings Akkusativ ved Verber, der udtrykker en Bevægelse, skulde ogsaa Tidens Akkusativ opfattes ved saadanne med durch sammensatte Verber, der udtrykker, hvilken Handling der udfylder Tidsmaalet; men her har den modsatte Opfatning gjort sig gjældende og udelukkende betragtes dette Akkusativ som Objekt og derfor Sættensætningen som ægte: durchtändelte Schäferstunde, durchplauderte Nacht durchwachte Zeit; durchsorgen, -träumen, -singen. Mühsam durcharbeitete Stunde. Saaledes ogsaa: Durchlachte Komoedie, die Tonleiter durchlachen.

Um.

A. Um danner ægte Sættensætning:

1. naar Verbet er intransitivt og ikke ved Sættensætningen faar nogen Styrelse;
2. naar det er transitivt og beholder det samme Objekt, som før Sættensætningen.

Ingen af de her behandlede Præpositioner har saa mange overførte Betydninger som um; fordi det vil være oplysende for det Punkt, som jeg ved disse Undersøgelser vil have fremhævet, at overført Betydning ikke har noget at gjøre med Sættensætningens Karakter som ægte eller uægte, anfører jeg Exemplerne her ikke efter Verbernes Forskjel som transitive eller intransitive, men efter Præpositionens Betydning.

a. Præpositionen har sin egentlige Betydning (umher eller herum): Umfragen (o: umher, under den Anwesenden), umgucken ligesaa; umführen (o: umher eller herum), -giessen, -hängen, -legen. Umkommen (o: herumkommen): wenn das Jahr umkommt -- fuldender sit Omløb; umbringen z. B. Briefe umbringen.

b. betyder i den modsatte Retning: Umkehren (transitiv og intransitiv), umdrehen, -wenden.

c. = overende: Umfallen; umkommen = ums Leben kommen. Umhauen, -kippen, -reissen, -sägen, -schmeissen, umbringen = ums Leben bringen. Ved intransitive Verber, hvor um faar en med faktitivt Komplement (Objektprædikat) analog Betydning,

hvorved Intransitivet bliver transitivt, uden at Sammensætningen bliver ægte, fordi Objektet her ikke, som man siger, bliver afhængigt af Præpositionen: umrennen, -hauchen, -blasen, -laufen, -fahren (sammenlign überfahren).

d. = til et nyt Sted: Umfüllen, -leiten, -sacken.

e. = om sig: Umhaben, umziehen; = om hverandre: umgehen, som fra denne reciproke Betydning gaar over til at bruges om det enkelte Subjekt i Betydningen at omgaaes med en Anden, som det ogsaa er Tilfældet med vort egentlig reciproke omgaaes. Umrühren, umschüren.

f. Om en fornyet Bearbejdelse, Gjntagelse, Forandring: Umbinden (indbinde en Bog paany), -drucken, -formen, -graben, -hacken, -hängen (hænge i en anden Orden), -kleiden, -laden, -pflanzen, -pflügen, satteln, schreiben (skrive i en anden, tydeligere Form, kan ogsaa bruges ægte), — umspannen (baade die Pferde og die Chaise); die Saiten umspannen. Intransitivt in Etwas umschlagen, pludselig slaa om til, forandre sig til.

B. Ægte er Sammensætningen

1. naar Intransitiver ved Præpositionen bliver transitive saaledes, at Objektet styres af Præpositionen: Umduften, umfahren (z. B. das Zollhaus ¹⁾), -flatternen, -fliegen, -gehen, -hauchen (blæse omkring Noget fra alle Sider ²⁾), -lagern, -leuchten -reiten, -schleichen o. s. v.

2. Transitiver, som betegner en omsluttende, begrænsende Virksomhed, idet Verberne

a. beholder det samme Objekt, som ogsaa det enkelte Verbum maatte have, og Præpositionen kun betegner, at Virksomheden berører eller begrænder Objektet rundt om, sammenlign über B, 3, under B, 4 og 5: Umfahren, -fangen, -fassen; umschlagen (Zefyrs Wellen umschlagen ihn, der Mantel umschlug ihm die Beine).

b. skifter det oprindelige Objekt om til en Fyldens Bestemmelse med mit og antager et nyt Objekt, sammenlign durch B. c., über B. 6, under B, 3: Die Bäume mit Stroh, die Stirne mit dem priesterlichen Bande umbinden, umflechten, -geben, -hüllen (mit dem Mantel umhüllt er seine Glieder vor dem Frost, der

¹⁾ Sammenlign: Aus Unbekantschaft mit den Wegen war er zwei Meilen umgefahren.

²⁾ Umzuhauchen, blæse overende.

Frevel umhüllt ihn mit Blindheit ³⁾, -schlingen, (das Netz, womit er sie umschlang), -schreiben (ich war — um mit einem Worte mich völlig zu umschreiben — das völlige Gegentheil, sjelden), einen Jagddistrikt mit Netzen zu umspannen; Ihr hättet sie mit vier Fingern umspannt. Denne Bestemmelse med mit kan ogsaa gjøres til Subjekt: Ein Netz umschlang sie, ein Zaum umschloss den Garten, Mauern umgaben die Stadt, der Mantel umhüllt seine Glieder, og saaledes kan perf. pass. forbindes baade med von og mit: von og mit Mauern umgeben.

c. Hertil hører endelig en hel Række Verber, der dels ere Sammensætninger af denominative Verber dels denominative med samtidig Afledning og Sammensætning (som umflore): Umarmen, -flore, -garnen, -grenzen, -klaftern, -klammern, -lagern, -mauern, nachten, -nebeln, -panzern, -ringen, -schanzen, schatten, -schleiern, -schraken, -stricken, -windeln, -wölken, -zäunen, hvilke alle betegner at omgive Objektet med den Gjenstand, der er udtrykt ved det i Verbet liggende Substantiv ⁴⁾.

Derhos umhalsen, der er Denominativ og compos. constr.

Ueber

A. Uægte Sammensætning danner über, ofte specialiseret til hinüber, herüber.

1. med intransitive Verber, som beholder sin intransitive Betydning, uanseet om egentlig eller figurlig: Komme Morgen zu mir über; die Thränen rennen ihm über; die Augen gehen, fluthen ihm über; der Topf kocht, das Gefäss, das Wasser fiesst über.

Undtagelse er überkommen om Traditionens Forplantning: Ist sie (die Akcentuation) aus Sanskrit überkommen? (Benf. Vok.) Sammenlign Ueberliefern. B, 7. Ueberbleiben == übrigbleiben er uægte, men bruges ogsaa ægte: die Ueberbliebenen.

2. Med transitive Verber, som beholder sit Objekt: Hole mich, holet die Segel über; er bietet 2 Thaler über; og med udeladt Objekt: Hole über, das theureste Blut wird überzeugt,

³⁾ Sie hüllten der Wohlust deinen heiligen Schleier um.

⁴⁾ Ogsaa her kan denne Gjenstand udtrykkes ved et særskilt Substantiv med Præpositionen mit (i Pass. von): Von den goldenen Fäden des Netzes umgarnt, mit üppigen Gesträuch umzäunt, von einem durchsichtigem Nebel umschleiert.

eller med Overgang til intransitiv Betydning: der Funke schlägt über, die Wage schlägt über, das Lächerliche schl. ins Grässliche über.

Undtagelse übersetzen og übertragen, at overføre til et andet Sprog (i ældre Tid ogsaa uægte). Uebersiedeln bruges baade ægte og uægte.

B. Ægte er S sammensætningen,

1. naar det intransitive Verbum ved S sammensætningen bliver transitivt med et af Præpositionen afhængigt Objekt. Ueber har enten simpelthen Stedsbetydningen, eller betegner overført en Udmærkelse: Ueberfahren, overkjøre¹⁾, -fallen, -fliessen, -fluthen, -gehen, -hüpfen, -jagen, -kommen, -laufen, -reiten, -rennen, -rinnen, -schleichen, -schreiten, -schwimmen, segeln, -sitzen, -springen. -steigen, -strömmen, -treten, -wogen. Herhen hører ogsaa -winden, thi det har i denne Sammenhæng sin Oprindelse fra det gamle winnen (Oldnorsk vinna) i Betydningen anstrenge sig, arbeide med Anstrængelse. Ved Vbb., som udtrykker Indvirkning paa Sandserne: Ueberglänzen, -strahlen, -schallen. -schreien, -täuben, -tönen. Derhos überleben, überstimmen, einen Postag überschlagen.

2. Naar Verbet er transitivt, men faar et andet Objekt end det usammensatte har: Ueberbauen (-baute Häuser, paabyggede Huse, mit Pfeilern und Bogen zu überbauen²⁾, -bieten (overbyde En eller drive en Vare op i Pris³⁾ -binden, -breiten, -flechten, -giessen, -kleben, schmelzen, -schmieren, -spinnen, -stricken, -schwimmen. Ved überweisen, -zeugen er Betydningens Udvikling og Grunden til den ægte S sammensætning uklar; er det egentlig mit Weisungen 2: Nachweisen, Beweisen — mit Zeugnissen überwältigen, ligesaa überreden (= mit Reden überwältigen)? Derimod er überführen = über Jemand eine Handlung, ein Verbrechen führen, og efter Analogi med zeihen, anklagen construeret med Genitiv. (Urigtigt er at bruge überführen (med von) i Betydningen überzeugen og ligesaa omvendt, skjönt begge Dele findes Exempler paa).

1) Ueberfahren i denne Betydning bruges ogsaa uægte: Das Kind ist überfahren og übergefahren. Er der ikke en Forskjel, at det nemlig ægte sammensat betyder kjøre saa, at Vognen gaar over Barnet, uægte derimod = udfahren kjøre overende, über den Haufen? Ligesaa — rennen i samme Betydning og i Forbindelsen mit Bitten o. l. überrennen.

2) Sml. ein übergebauter Stock, som er bygget ovenpaa en anden.

3) Er bietet zwei Thaler über.

Disse Vbb. kan næsten alle bruges som vbb cop., idet de faa den Bestemmelse, som skulde være Objekt for det usammen-
satte Verbum, tilføiet med Præpositionen mit: Den Acker mit
Mist überfahren, den Tisch mit einen Tuch überschlagen, das
Gesicht mit Thränen -schwemmen, mit Gold -ziehen. Denne sidste
Bestemmelse kan ogsaa gjøres til Subjekt: Thränen übergossen,
-schwemmten sein Gesicht, die Haube überstülpte das Gesicht, og
saaledes kan Passivet af disse Vbb. forbindes baade med von og
mit: von og mit Thränen übergossen, mit og von einer Glocke
überstülpt.

3. Naar über betyder forbi, egentlig og uegentlig: über
holen, -jagen (das Wild), -schiessen (forbi Maalet); übertreffen.

4. Naar Verbet er transitivt og beholder det samme Objekt
som det oprindelige, men Præpositionen betegner en Modifika-
tion af Handlingen og dens Forhold til sit Objekt (nemlig dettes
Overflade, dets Ydre), enten a) med Eftertryk paa det Omfattende,
eller b) med Fremhæven af det Overfladiske, Ligegyldige; under-
tiden betegner det c) en (overfladisk) Gjentagelse eller Fornyelse
af Handlingen. Ueberblicken, -denken, -hören (være Øienvidne
til), -legen, -rechnen, -sehen (lade Blikket løbe over *det Hele*),
-sinnen, -schauen, -zählen. Ueberdreschen, -hobeln, -fahren (mit
einem Schwamme, Besen), -kehren, -messen, -pflügen, -rechen,
raspeln, -tünchen, -walken, -walzen. Uebersehen (ikke bemærke),
-hören (ikke høre); om Gjentagelse: Ueberarbeiten, -lernen, -lesen.

5. Naar über betegner en Overskriden af Handlingens
naturlige Maal: Ueberfahren (die Pferde, skadekjøre), -düngen,
-frachten, -füllen, -füttern, -giessen, die Blumen, vande forstærkt,
-kochen, -laden, -lasten, -pfeffern (der überpfefferte Gaumen des
Publikums), -gurgeln, -salzen, -schätzen, -schlagen (give formeget
Prygl), -steuern, -treiben (die Pferde, deraf i overført Betydning
Adjektivet übertrieben). Intransitive Verber bliver ved denne
Sammensætning reflexive: Sich überblühen, — -eilen, -essen, og
-fressen, — -heben, hovmode sig (hos Schiller i M. St. med
Genit.) --- -gähren, -- -laufen, --- -nehmen, -saufen, -studieren,
trinken, -schlagen (om Stemmen). Disse Verber bruges i
Partic. pass. uden Reflexiv, f. Ex. ein überblühtes Mädchen, og
saaledes kan man faa et ganske regelret dobbelt Participium

s. übergorenes Bier, af das Bier übergährt sich og übergegorenes B. af das Bier gährt über.

6. Verber, som betyder at bedække eller belægge med en Gjenstand, hvis Betegnelse er indeholdt i Verbets Betydning: Ueberbrücken, der Frühling überblüht den Wald, -eisen, -erzen, -firnissen, -gattern, -gypsen, -glasen, -golden, -mauern, -polstern, -rasen, -schatten, -schlammern, -schleiern, -schneien, -schütten, -spannen, -täfeln, -wassern, -zuckern; af Adjektiver überraschen, -wältigen, -harschen. En Del af disse er, og alle kan betragtes som Denominativer, ved hvilke Sammensætningen foregaar samtidig med Afledning. Denominativer og compos. construct. tillige er überflügeln, -nachten, -sommern, -wintern.

7. Følgende Verber ved hvilke det af Præpositionen afhængige Led falder sammen mod det oprindelige Verbums Hensynsobjekt og über altsaa kun udtrykker en Fremhæven af den i Verbet liggende Forestilling om Bevægelse. Ueberantworten, -eignen, -geben, -lassen, -liefern, -schicken, -senden. Ueberheben med Genitiv (Ueberhebe mich dieses Kelches), hvor Konstruktionen med Fjernensens Genitiv beror paa en Prægnants, tjener über kun til at forstærke den i Verbet selv liggende Betydning af Bevægelse, og denne Sammensætning maa vel derfor ansees for at bære hid. Ligesaa hører übernehmen hid, at tage i Besiddelse, tage Ledelsen af (det forudsætter Ret eller Magt, Autoritet, Tillid, medens unternehmen medfører Arbeide, Anstrængelse, og forudsætter personlige Evner og Foretagsomhed).

Unter.

Merk dets forskjellige Betydninger under og iblandt.

A. Uægte Sammensætning.

1. Intransitiver, som vedblive at være det:

Der Rock ist verändert, das alte Futter ist untergeblieben¹⁾; untergehen, unterkommen, -kriechen, -laufen, -liegen, (diese Grundsätze liegen allen Meisterwerken unter, der Klotz, der auf der einen Seite untergelegen hat), -tauchen, -treten.

2. Transitiver, som beholder sit Objekt og hvor Præpositionen betyder under eller ned: unterackern, -arbeiten, -bauen (wer ein Haus zu unterbauen hat, baut keine gebrächliche Stützen

¹⁾ sml. nedenfor B. 4.

unter), -bieten (-byde mindre), -binden, -breiten²⁾, -bringen, -eggen, -fattern (Ex. als Futter unterlegen, sammenlign mit pelzunterfütterten Kleidern), -lassen, -legen, -malen, -nähen, ordnen, -pflügen, -scharren, -schieben (findes ogsaa ægte), -schreiben (seinen Namen eller sich, dog dette ogsaa ægte, einen Brief unterschreiben altid), -senken, -stecken, -spreizen, -stecken, -stellen, -stützen (mit untergestützter Hand, sammenlign mit unterstütztem Haupt), -ziehen, -zwingen (dette dog mest ægte ligesom altid — werfen i Betydning underlægge Ens Magt).

B. Ægte Sammensætning.

1. Intransitiver, som faa et af Præpositionen afhængigt Objekt: Unterlaufen (Ex. den Degen, den erhobenen Arm og med Overgang til at blive verba cop. mit Blut unterlaufen, schwarzgelb unterläuft die Haut); med Dativ istedetfor Akkusat.: es unterliegt, sjeldnere understelt keinem Zweifel, og i Betydningen af Underkastelse, med Adjektiv underlegen (sein), sammenlign unterwerfen.

2. Transitiver, som skifter Objekt: Unterbauen (se ofr. A.); -bieten. (Einen at underbyde, Etw. nedbyde Prisen ved Licitation); die Mauern untergraben, -höhlen, -miniren, -wühlen; -halten (o: eine Stütze unter Etw. halten s. Sie unterhielten seine Hände), dernæst give Livsophold — Unterhalt — især holde Mæstresser; mit Gespräche, Divertissements — Unterhaltung — underholde); -mauern (-mauerte Terrasse); undersøgen (eine Sache undersøgen, vel egentlig søge det som ligger under Sagen); understützen cfr. A. 1., -schreiben, -streichen, -zeichnen (sml. -schreiben A. 1., men bruges altid ægte).

3. Denominativt untersieglen og compos. constr. unterjochen.

4. Transitiver, ved hvilke Præpositionen kun udtrykker en Modifikation og speciellere Anvendelse af den i Verbet liggende Betydning: unterbrechen (unter = imellem sml. interrompere. Ogleich die öde Stille ein todtweissagendes Gebrülle bricht); underdrücken (sml. überhebe mich dieses Kelches); der Vater untergiebt dem Lehrer seine Kinder (sml. übergiebt); unterwerfen (vel fordi en Person, die geworfen ist, allerede derved er kommen unter; sml. unterliegen); unterzwingen (der ogsaa bruges

²⁾ findes ogsaa ægte: Unterbreitet eine Lager von Stroh; dog neppe korrekt.

uægte); -sagen (interdicere), eg. med Bibegreb af Afbrydelse af en Række, af det Sammenhængende, sml. unterbrechen; der Arzt untersagt ihm das Weintrinken, -sagen, dass dies edle Paar sich nicht weiter schlagen; dernæst = forbyde ialmindelighed; -nehmen = suscipio¹⁾. I Analogi hermed intransitivt unterbleiben, ligesom blive liggende paa Veien, derfor ikke komme tilsyne (intercipi).

5. Med Betydning, at Handlingen foregaar paa den nederste Ende eller den underste Side: Eine Arterie unterbinden. Das Karnies, von einem schräg unterschrittenen Balken gebildet; -schlagen i Betydning fjerne ved Bedrageri, Underslæb er vanskeligt at forklare. Det synes næsten, som om man maatte tænke paa det Kunststykke, af en opstabet Søile af Pengestykker med en skarp Lineal at slaa unden Stykke efter Stykke uden at forstyrre Søilen, altsaa uden at Fjernelsen bliver synlig for det Første. Eller at Handlingen foregaar under eller som en Forberedelse til den egentlige Handling: untermalen, for at det egentlige Maleri skal komme ovenpaa, -arbeiten, om Kobberstikkeren, som raderer Pladen, hvori siden Stikket skal anbringes.

6. Reflexiver: sich unterfangen, — -stehen, — -winden, — -ziehen med Genitiv, paatage sig Noget, hvortil der udkræves en større eller mindre Grad af Foretagelsesaand, Energi, Dristighed, sich unterziehen ogsaa med Dativ. Igjennem hvilke Analogier denne Betydning har udvikle sig, synes uklart. Sich unterreden.

Det vil fremgaa af disse Undersøgelser for alle 4 Præpositioners Vedkommende, at den almindelige Paaberaabelse af figurlig Betydning enten denne skal forstaaes om Præpositionen eller om Verbet, hvorom Opfatningen hos de Paaberaabende selv vistnok er noget uklar, som Grund til ægte Sættelse bør afvises. Den synes at være som et sort Skjørt, hvormed man dækker sin Mangel paa Evne til at eftervise den virkelige Grund; thi det maa jo vel være klart, baade at der findes en Mængde figurlige Anvendelser ogsaa af uægte Sættelser, og dernæst at de ægte Sættelser med figurlig Betydning

¹⁾ Man kan vanskelig holde den Forestilling borte, at Dannelsen af de 3 Verber unterbrechen, -sagen, og -nehmen er foregaaet under Indflydelse af de 3 latinske Verber, da Betydningen af unter i de to første ligger saa fjernt fra den øvrige Brug, og ved det sidste skulde man snarest ventet sig Konstruktionen sich einer Sache u—n, cfr. nedenfor 6.

maa følge Sprogbrugen for den egentlige Betydning, hvoraf den figurlige er udgaaet. Desuden skal det vel være vanskeligt at paapege, hvilken Figur man i det særegne Tilfælde mener. Det Sande er, at den Sprogbrug, som det her gjælder om, hovedsagelig beror paa analogisk Udvidelse baade af Sprogbrug og Konstruktion, undertiden gennem Prægnantser, (især i Sætningsningerne med unter), hvorved man indlægger i Verbernes Betydning noget Mere, end der egentlig ligger deri; men dette er ikke, hvad man ialmindelighed kalder Figur²⁾. Det gjælder i de enkelte Tilfælde at paavise denne Udvidelses Gang, og hvor det ikke kan ske, faar man lade sig nøie med at nævne Sprogbrugen, istedetfor at give en Forklaring, som ingen Forklaring er. Den Regel er da ialfald den greieste, at naar Sætningsningen har bevirket en saa helstøbt Verbalforestilling, at den ikke lader sig opløse, fordi de opløste Dele vilde give en anden Mening eller kanske ingen Mening (og det viser sig bedst i en præsentisk Hovedsætning f. Ex. er treibt über for ubertreibt), saa er heller ingen Opløsning tilstedelig, medens det i enkelte Tilfælde f. E. übersetzen, unterwerfen dog kan være disputabelt, om den aktuelle Sprogbrug med fuld Ret og Konsekvens har erklæret sig for den ægte Sætnings Indtræden.

Reglerne kan, for at reduceres til sin simpleste Form, udtrykkes saaledes:

Fælles Regler:

A. Intransitiver og absolut brugte Transitiver, der ikke antager nogen ny Styrelse, er uægte sammensatte. Durch A. 1, 2. Ueber A. 1. Um A. 1. Unter A. 1.

2. Transitiver, der beholder sit Objekt og betegner en Virksomhed, der meddeler Objektet en Bevægelse (eller holder det i en Bevægelse) i en ved Propositionen angiven Retning (Durch A. 5, 6. Ueber A. 3. Um 2 a—f. Unter A. 2) er ligeledes uægte sammensatte.

3. Naar Præpositionen udtrykker en Virkning paa Objektet, en Tilstand, hvori dette ved Handlingen kommer, som ride En overende o. l. Se durch A., 3—4: um A. 2.

²⁾ Til Figur hører jo vistnok baade Analogi og Prægnants; men naar disse ikke er meget trentrædende, saa bestaar jo al vor Tale for en saa overveiende Del af disse Figurer, at det kun kan føre til Misforstaaelse, at indbefatte disse som Forklaringsgrund under Benævnelsen figurlige Udtryk.

B. Ægte sammensat er Verbet, naar det er oprindeligt intransitivt og ved Sættning bliver transitivt d. v. s. Virksomheden er eller opfattes som en Bevægelse, og den Gjenstand, i Forhold til hvilken Bevægelsens Retning bestemmes ved Præpositionen, bliver Objekt. Durch B. a. b. Ueber B. 1. Um B. 1. Unter B. 1.

2. Naar Verbet er oprindeligt transitivt og beholder sit oprindelige Objekt eller Adjekt, men Præpositionen modificerer Forholdet til et af disse ved at meddele Virksomheden Forestillingen om en Bevægelse, saaledes at Objektet eller Adjektet kommer til at sættes i det ved Præpositionen angivne Forhold til denne Bevægelse istedetfor i et direkte Afhængighedsforhold til Virksomheden. Durch B b. Ueber B. 4—5. Um B 2 a. Unter 3, 4 og 5. f. Ex. i eine Wand durchbrechen er W. Objekt for Brydningen, men denne tænkt som en Bevægelse igjennem, en Gjennemtrængen af Gjenstanden; i überlieferte mir den Brief, untergab dem Lehrer das Kind, er det mir og dem Lehrer der er Adjekt for lieterte og gab, men disse Handlinger tillige tænkte som en Bevægelse, idet Objektet bringes fra Subjektet til Adjektet.

3. Naar det transitive Verbum skifter Konstruktion, idet Præpositionen overfører paa Verbet Forestillingen om en Bevægelse, hvis det ikke før har en saadan Betydning, og Objektet bliver den Gjenstand, der er Bevægelsens Maal (afhængigt af Præpositionen), medens det egentlige Objekt enten lades ubetegnet eller bliver udtrykt som en Fyldens Bestemmelse med mit. Durch B. c. Ueber B. 2 og 6. Um B. 2. 6. Unter A. 2.

NB. Naar durch betyder helt igjennem (i en bestemt Retning) er Akkusativen at bestemme som Retningens Akkusativ og ikke som Objekt, hvorfor Sættningen er uægte, skjønt man ogsaa her finder Exempler paa, at dette Akkusativ bliver Subjekt for Passivet *).

4. Denominativer, som betyder at forsyne med det, som det Nomen betegner, hvoraf Verbet er afledet, og dernæst de, som er comp. constructa (umhalsen, überflügeln, -nachten, -sommern, -wintern, unterjochen) er ægte sammensatte. Um B. 2, c. Ueber B. 3.

*) Grunden hertil er den, at Præpositionen, som i denne Forbindelse medfører Forestillingen om en Aktivitet hos Subjektet (for at blive færdig med Handlingen), bevirker at det intransitive Verbum konjugeres med haben, hvilket igjen foranlediger, at man opfatter det som et transitivt Aktivum og danner tilsvarende Passivformer med sein og werden.

Særlige Regler:

1. Naar über betegner en Overskridelse af Handlingens naturlige Maal, er Sættelsen ægte. Mærk: de allerfleste Reflexiver med über har denne Betydning. (Se über B. 5).

2. Ueber i Betydning forbi, danner ægte Sættelse. (Se über B. 3).

3. De allerfleste Reflexiver med durch er uægte Sættelser (se durch A. 5), med über derimod ægte (über B. 5). De faa med unter, der ofte fjerner sig temmelig meget fra Verbets og Præpositionens oprindelige Betydning, er ægte (se unter B. 6).

NB. Naar Reflexivet simpelt hen indtræder i samme Forhold, som ethvert andet Objekt, er naturligvis Sættelsen ogsaa den samme som ved dette: sich (her)unterlassen som Etwas herunterlassen; mein Herz durchhängtet sich, som einen Anderen durchhängsten. Saaledes altid ved um: sich umwenden, umkehren, umkleiden.

Skolefterretninger.

A 1. Skolens Forstanderskab.

Ex officio: Caspar Cappelen Smith, Borgermester, R. St. O. O.,
p. t. Formand.

Karl Fredrik Feilberg, Retor, R. St. O. O.

Valgte: Johan Magelsen Brun, Stiftsprovst, fra $\frac{10}{8}$ 1881.
Peder Ferdinand Reinhardt, Vicekonsul, fra $\frac{1}{1}$ 82.
Tobias Siqveland, Kjøbmand, fra $\frac{1}{1}$ 84.

---

2. Skolens Lærere.

Rektor Karl Fredrik Feilberg, cand. mag., udnævnt 1875.

Overlærer og Konrektor Fredrik Gill Lie, cand. real., udn. 1872.

Overlærer Nils Johan Gerhard Knap, cand. mag., udn. 1882.

Adjunkt Henrik Bessesen, cand. theol., udn. 1852.

— Karl Matthias Schönheyder, cand. mag., udn. 1876.

— Alfred Gjessing, cand. mag. udn. 1876.

— Lyder Kristian Sagen, cand. mag., udn. 1877.

— Knud Johannes Hougen, cand. real., udn. 1879.

— Jørgen Adolf Fog, cand. theol., udn. 1884 $\frac{1}{5}$.

Klasselærer Henry Kristian Grønbech, Ingeniør, Stud. udn. 1879

— Odin Kastor Augdahl, Ingeniør, udn. 1879.

— Sigvart Marius Johansen, Stud. mag., udn. 1880.

— Peder Didriksen Tønseth Seminarist, udn. 1870.

Lærer i Regning og Skrivning, Karl August Arnesen, Seminarist.

— - Gymnastik Kaptein J. Beichman.

— - Sang Organist F. A. Rojahn.

— - Tegning, Billedskjærer Abrah. Stousland.

I Organist Rojahn's Sygdomstorfald siden dette Aars Begyndelse har hans Søn Student F. Rojahn overtaget hans Vices som Sanglærer.

B. Skolens Indretning.

Middelskolen bestaar af 6 etaarige Klasser, Latin- og Realgymnasiet hvert af 3 ligeledes etaarige Klasser, dog saaledes at i forskellige Fag Undervisningen har været kombineret dels i sideordnede Klasser af de forskellige, dels i høiere og lavere af de samme Gymnasier, saaledes som nedenfor fremstillet:

Rektor.

Græsk	i 3die Latinklasse	3	Timer.
	i 3die og 2den do., kombinerede	4	—
Norsk	i 3die Latin- og Realgymn., komb.	3	—
Fransk	i 3die og 2den Realgymn., komb.	3	—
Tysk	i 2den og 1ste Realgymn., komb.	1	—
	i 6te Middelskolekl.	3	—
			17 Timer.

Konrektor.

Mathematik	i 3die Latingymn.	2	Timer.
	i 3die Realgymn.	6	—
	i 2den Latingymn.	3	—
	i 2den Latin- og Realg., komb.	3	—
	i 1ste Latingymn.	3	—
	i 1ste Latin- og Realg., komb.	3	—
Geografi	i 3die Realgymn.	1	—
	i 2den og 1ste do. komb.	2	—
			23 Timer.

Overlærer Knap.

Norsk	i 2den Latin- og Realg. komb.	2	Timer.
	i 6te Middelskolekl.	3	—
Engelsk	i 3die Realgymn.	4	—
	i 2den og 1ste do. komb.	2	—
	i 2den do.	1	—
	i 1ste do.	1	—
	i 6te Middelskolekl.	5	—
	i 5te do.	6	—
			24 Timer.

Adjunkt Bessesen.

Engelsk	i 3die Latingymn.	3	Timer.
	i 2den do.	3	—
	i 4de Middelskolekl.	5	—
Fransk	i 3die Latingymn.	2	—
	i 2den do.	2	—
	i 1ste do.	2	—
	i 1ste Latin- og Realgymn. komb.	1	—
	i 6te Middelskolekl.	2	—
	i 5te do.	3	—
			23 Timer.

Adjunkt Schönheyder.

Norsk og Oldnorsk	i 1ste Latin- og Realg.	4	Timer.
Latin	i 6te Middelskolekl.	7	—
	i 5te do.	7	—
Tysk	i 5te do.	3	—
Norsk	i 5te do.	3	—
			24 Timer.

Adjunkt Gjessing.

Latin	i 3die Latingymn.	4	Timer.
	i 3die og 2den do.	6	—
Græsk	i 2den Latingyms.	3	—
	i 1ste do.	7	—
Oldnorsk	i 3die Latingymn.	1	—
	i 3die Realgymn.	2	—
	i 2den Latin- og Realgymn.	1	—
			24 Timer.

Adjunkt Sagen.

Latin	i 2den Latingymn.	4	Timer.
	i 1ste do.	10	—
Historie	i 3die Latin- og Realg. komb.	3	—
	i 2den do. do. do.	3	—
	i 1ste do. do. do.	3	—
	i 6te Middelsk.	3	—
			26 Timer.

Adjunkt Hougen.

Naturkundskab	i 3die Realg.	5	Timer.
	i 2den og 1ste do. komb.	3	—
	i 2den do.	2	—

Naturkundskab i 1ste do.	2	Timer.
i 6te Middelskolekl.	3	—
i 5te do.	3	—
i 4de do.	2	—
Mathematik i 3die do.	4	—
Deskr. Geometri*) i 3die Reakl.	2	—
		<hr/> 26 Timer.

Adjunkt Fog.

Religion i 3die Latingymn.	1	Timer.
i 3die Realgymn.	1	—
begge kombinerede	1	—
i 2den Latingymn.	1	—
i 2den Realgymn.	1	—
i 1ste Latin- og Realgymn. komb.	1	—
Religion i 6te Middelskolekl.	2	—
i 5te do.	2	—
i 4de do.	2	—
i 3die do.	3	—
i 2den do.	3	—
Historie i 5te do.	2	—
i 4de do.	3	—
		<hr/> 23 Timer.

Klasselærer Grønbech.

Norsk i 4de Middelskolekl.	4	Timer.
i 3die do.	5	—
Historie i 3die do.	3	—
i 2den do.	3	—
Geografi i 5te do.	1	—
i 4de do.	3	—
i 3die do.	3	—
Geometr. Konstruktion i 3die do.	2	—
Karttegning i en Del af sidste Halvaar 2	2	—
		<hr/> 24 (26) T.

Klasselærer Augdahl.

Mathematik i 6te Middelskolekl.	6	Timer.
i 5te do.	5	—

*) De af disse Timer, som i 2det Halvaar har været anvendte til Karttegning, er bestridte af Klasselærer Grønbech.

Mathematik	i 4de	do.	. . . . .	5	Timer.	
Geografi	i 6te	do.	. . . . .	1	—	
	i 2den	do.	. . . . .	3	—	
Naturhistorie	i 3die	do.	. . . . .	2	—	
	i 2den	do.	. . . . .	2	—	
					—————	24 Timer.

Klasselærer Johansen.

Latin	i 4de	Middelskolekl.	. . . . .	7	Timer.	
Tysk	i 4de	do.	. . . . .	3	—	
	i 3die	do.	. . . . .	5	—	
	i 2den	do.	. . . . .	5	—	
Norsk	i 2den	do.	. . . . .	5	—	
					—————	25 Timer.

Klasselærer Tønseth

har havt hele Undervisningen i 1ste Klasse. Da denne begyndte dette Skoleaar med 38 Elever, blev for ikke at oprette nogen ny Klasselærerpost, hvis Varighed kunde være høist tvivlsom, Undervisningen ordnet saa, at den samme Lærer overtog hele Klassen, men i første Halvaar i 10, i andet i 8 Timer delte den i 2 Partier i Norsk, Historie, Religion, og Regning, hvorved han i alt kom til at læse 36 Timer ugentlig.

C. Discipelantallet i Skoleaaret 18⁸⁴/₈₅.

	1ste Kvartal.			2det Kvartal.			3die Kvartal.			4de Kvartal.		
	Latinlinie.	Engelsk.	Tilsamm.	Latinlinie.	Engelsk.	Tilsamm.	Latinlinie.	Engelsk.	Tilsamm.	Latinlinie.	Engelsk.	Tilsamm.
1ste Middelskolekl.	»	»	38	»	»	38	»	»	37	»	»	37
2den do.	»	»	22	»	»	22	»	»	23	»	»	23
3die do.	»	»	20	»	»	20	»	»	19	»	»	17
4de do.	12	12	24	12	12	24	11	12	23	12	12	24
5te do.	12	10	22	11	10	21	12	9	21	12	7	19
6te do.	11	14	25	11	14	25	11	14	25	11	14	25
	35	36	151	34	36	150	34	35	148	33	33	145
Lating. 1ste Klasse			9			9			9			9
do. 2den »			6			6			6			6
do. 3die »			10			10			10			10
			25			25			25			25
Realg. 1ste Klasse.			3			4			4			4
do. 2den »			2			2			2			2
do. 3die »			5			5			5			5
			10			11			11			11

D. Skolebetaling.

I Gymnasierne, aarlig	Kr. 144,	kvartaliter	Kr. 36
- Middelskolens, 6te, 5te, 4de Klasse	» 96,	do.	» 24
- --- 3die	do. » 72,	do.	» 18
- --- 2den	do. » 64,	do.	» 16
- --- 1ste	do. » 56,	do.	» 14

Denne Betaling skal erlægges forskudsvis hvert Kvartal.

I Indskrivningspenge betales for hver indtrædende Discipel, som ikke overflyttes umiddelbart fra nogen anden offentlig Skole, i Gymnasierne 16, i Middelskolen 8 Kroner. Disciple, som fra Middelskolen umiddelbart træder over i et Gymnasium, betaler ingen ny Indskrivning.

For Brødre erholdes saadan Moderation, at der for den ældste (d: den der sidder høiest i Skolen) betales det fulde Beløb, for den 2den de tre Fjerdeparter, for den 3die Halvparten af den ellers bestemte Betaling. For den eller de Følgende betales Intet.

E. Skolens Virksomhed.

Latingymnasiets 3die Klasse.

Religion. Læst Joh. Ev. 6, 1—21, 25 i Grundsproget. Repetition af Nissens Kirkehistorie og Joh. Evangelium.

Norsk. Udarbejdelser: 1. Fædrelandskjærligheden. 2 Hvorledes studeres Historie med Nytte? 3. Im engen Kreis verenigert sich der Sinn, es wächst der Mensch mit seinen höhern Zwecken. 4. De borgerlige Dyder og den Statskunst, som gjorde Rom til Verdens Herskerinde. 5. Non omnia possumus omnes. 6. Korstogenes Følger. 7. Kan det i det Hele taget siges, at nogen bestemt Statsforfatning er den absolut bedste, eller hvilke Hensyn kommer her i Betragtning? 8. En Apologi fra Ludvig XI. 9. Erfaring er den bedste Læremester.

Eriksens Litteraturhistorie er helt gennemgaaet paany; foredragsvis er behandlet Stilarterne, især Poesiens Betydning for Literatur og Folkeliv. Ibsens Brand og Bjørnsons Maria Stuart læste og gennemgaaede.

Oldnorsk. Af Nygaards Udvalg: Af Sverres Saga: Sverres Tale før Slaget paa Ilevoldene og Svine-Peters og Sverres Taler i Bergen 1184. Af Kongespeilet: Om Kjøbmanden. Af den mythis-heroiske Digtning: Hamarsheimt og Gudruns Klage. Repeteret Formlære og i Læsebogen, hvad der lægges op til Artium.

Latin. Livius's 22de Bog fra cap. 11 ud. Horats Oder 900 Vers; Horats's Breve 500 Vers; Tacitus's Agricola. Nogen extemporal Læsning. Af Weisses romerske Antikviteter læst §§ 31—46, 48, 51—55. Oversigt over den romerske Litteraturhistorie (med Benyttelse af Tregders Haandbog). En Hjemmeoversættelse og en Extemporaloversættelse hver Uge. Samtlige Forfattere, som lægges op til Artium, saavel som Diciplinerne er repeterede.

Græsk. Af Forfattere læst Homers Iliade 4de, 6te, 7de Bog og repeteret det hele Artiumspensum. Schou-Bruns Syntax læst, og de væsentligste Dele repeterede. Tregders Litteraturhistorie benyttet til den fornødne Gennemgaaelse af Forfatterne.

Historie. Frankriges Historie i den nyere Tid, hvorved for Tiden indtil Revolutionen er lagt til Grund, Blocks Lærebog

i den nyere Historie, for den følgende Tid Nissen og Daaes Lærebog i Verdenshistorie. Hertil har sluttet sig dels skriftlige Tilføielser dels — især for Revolutionens Vedkommende — mundtlige Foredrag. Derefter Repetition.

Mathematik. Repeteret Dr. O. J. Brochs Arithmetik samt Guldbergs Stereometri og Trigonometri. Skriftlige Opgaver hjemme og paa Skolen.

Fransk. Knudsen & Wallems Læsebog 87 Blade, hvoraf 42 extemporalt. Brynildsens Grammatik.

Engelsk. Autenrieths »English Reader« 73 Blade hvoraf 42 extemporalt. Kristiansens Læsebog for Viderekomne 38 Blade extemporalt; Dickens »Sketches« 64 Blade, hvoraf 38 extemporalt; Løkkes Grammatik.

Latingymnasiets 2den Klasse.

Religion. Læst og repeteret Nissens Kirkehistorie Pag. 96—143, samt Joh. Ev. 1, 1—5, 47 i Grundsproget.

Norsk. Stile: 1. Hvorledes kan Nød og farefulde Begivenheder ofte blive en Velgjerning for et Folk? 2. Enhver er sin egen Lykkes Smed. 3. Karakteristik af den Stundesløse. 4. Selvbiografiens Betydning for Historieskrivningen, dens Fortrin og Mangler. 5. Skuepladsens Indflydelse paa Sæder og Tænkemaade. 6. At fremstille de vigtigste Aarsager til Handelens storartede Udvikling i vort Aarhundrede. 7. Folkefesters Oprindelse og Betydning. 8. Løs Tale grændser til ond Tale. 9. Hvorvidt bør man i sine Handlinger tage Hensyn til andres Dom? 10. Om Opsætelse. 11. Tvekampens Moralitet. 12. England og Engländerne. 13. Selvvalgt Opgave. 14. Hvorvidt har Mennesket forstaaet at gjøre sig den øvrige Skabning underdanig? Eriksens Literaturhistorie til Øehlenschläger. Erasmus Montanus. Macbeth (Lassens Oversættelse). Den engelske Lods. Hasselnødder. St. Hansaften-Spil.

Oldnorsk. Af Nygaards Udvalg (2den Udgave): Af den yngre Edda: Thors Færd til Utgardeloke, Thor og Hyme, Balders Død, Lokes Straf, Volsunger og Nivlungur. Af Egils Saga: Kveldulv og hans Sønner (til cap. 25). Formlæren er læst i sin Helhed. Største Delen af det læste Pensum og Grammatikken repeteret.

Latin. Livius, 22de Bog. Virgils Æneide 1ste Bog og 2den til Vers 145. Ciceros Cato Major. Af Weisses romerske Antikviteter gennemgaaet det Vigtigste til § 46. En Oversættelse og en Stil hver Uge, hvoraf den ene extemporal. Lidt Extemporallæsning (Cæsar). De læste Forfattere repeterede.

I særskilte Timer er læst og repeteret Livius' 21de Bog og Sallusts Catilina. Lectievis er gennemgaaet Schreiners latinske Grammatik fra § 330 (Supinum) ud.

Græsk. Af Forfattere Homers Iliade 1ste, 2den, 3die, 4de og 6te Bog. Platons Apologi, Herodots 5te Bog 1—83 cc. Grammatik og Literaturhistorie som 3die Klasse.

Historie. Nordens Historie efter Eriksens Lærebog. Frankrigs Historie til den nyere Tid, hvorved for den galliske Periode er benyttet Gjørs »Gallien«, for den følgende Tid L. K. Daa's Lærebog i Middelalderens Historie. Hertil er føiet Snpplementer.

Mathematik. Arithmetik. Efter Dr. O. I. Brochs Lærebog læst og repeteret 3die, 4de, 5te og 6te Bog. Stereometri læst og repeteret C. M. Guldbergs Lærebog. Skriftlige Opgaver.

Fransk. Af Gjertsens Læsebog 60 Pag., hvoraf 30 extemporal; af Knudsen & Walløes Læsebog 45 Pag., hvoraf 28 extemporal; Brynildsens Grammatik.

Engelsk. Bergs »English made easy«: Autenrieths »The English Reader« 163 Pag., hvoraf 83 extemporal; Løkkes Grammatik.

Latingymnasiets 1ste Klasse.

Religion. Læst Nissens Kirkehistorie Pag. 1—96.

Norsk. Eriksens Literaturhistorie læst og repeteret til Holberg. Eriksens Læsebog 5te Del, udvalgte Stykker af Lassens Læsebog. Oehlenschlägers Aladdin, Kongsemnerne.

Stile: 1) Beskrivelse af et Fjordlandskab. 2) En kort Fremstilling af en epokjørende Begivenhed, dens Aarsager og Følger. 3) I en Samtale om Historie og Geografi at udvikle disse Videnskabers Begreb, Betydning og indbyrdes Forhold. 4) Hvad forstaaes ved Nationalhad, hvorledes opstaar og øges det almindeligvis, og ved hvilke Midler skulde det kunne forebygges? 5) Indholdet af Oehlenschlägers Aladdin. 6) Betydningen af Holbergs Digtervirksomhed. 7) Om forskellige Slags Byers Oprindelse, Udvikling og Samfundsvigtighed. 8) En Feltherres Tale til sine Soldater

før en afgjørende Kamp. 9) Hannibals Bedrifter. 10) Grækernes Historie i kort Fremstilling. 11) Et Blad af min Dagbog. 12) Thors Besøg hos Utgardeloke. 13) Oversættelse fra Oldnorsk. 14) Vaaren kommer.

Oldnorsk. I første Halvaar en Time ugentlig og i andet Halvaar to Timer anvendte til Gjennemgaaelse af Nygaards Læsebog for Begyndere og Indøvelse af det vigtigste af Formlæren. Tilslut er det første Stykke af Nygaards Udvalg læst og repeteret.

Latin. Læst af Ovids Metamorphoses ca. 1200 Vers, Ciceros 2den og 4de catilinariske Tale, Pro Archia og De imperio Gn. Pompei. Af Schreiners latinske Grammatik er Syntaxen lectievis gennemgaaet fra Cap. I. § 194 til § 313 (Conjunktiv og dens Tider i Hovedsætninger). Ugentlig en Hjemmestil og en Extemporalstil.

Græsk. Schou-Bruns græske Formlære læst og repeteret. Samme Forfatters græske Læsebog benyttet. Læst og repeteret Xenophons Anabasis 2den Bog.

En Time ugentlig har for det meste været anvendt til skriftlige Øvelser etc. Dog har i en stor Del af sidste Halvaar denne Time været anvendt til extemporal Læsning af Tysk (Schillers: Wilhelm Tell, 4 Akter).

Historie. Oldtidens Historie indtil Diocletian efter Thriges »Mindre Lærebog i den gamle Historie«.

Mathematik. Arithmetik efter Dr. O. I. Brochs Læsebog. Læst og repeteret de 2 første Bøger.

Trigonometri efter C. M. Guldbergs Lærebog læst og repeteret.

Skriftlige Opgaver.

Fransk. Af Gjertsens franske Læsebog 39 Blade, hvoraf 11 extemporal. Grammatik.

Realgymnasiets 3die Klasse.

Religion. Læst Joh. Ev. 6, 1—21, 25 i Modersmaalet. Repetition af Nissens Kirkehistorie og Joh. Ev.

Norsk. Som Lating. 3die Klasse.

Oldnorsk. Af Nygaards Udvalg: Af Heimskringla: Asbjørn Selsbane Af Sverres Saga: Sverres Tale før Slaget paa Ilevolden og Svine-Peters og Sverres Taler i Bergen 1184. Af

Kongespeilet: Om Kjøbmanden. Af den mythisk-heroiske Digtning: Vøluspá, Hamarsheimt, Brudstykker af Hávamál og Hjalmars Død. Repeteret Formlæren og i Læsebogen, hvad der lægges op til Artium.

Engelsk. Løkkes Engelske Forfattere i Udvalg: Shakespeare, Sheridan, Byron. Det meste af Sommerfeldt »Nyeste engelske Forfattere«, tildels extempore. Repeteret Løkkes Grammatik. En Hjemmestil og en Extemporalstil hver Uge efter Løkkes Stiløvelser for Realgymnasier. Extemporalstilene tildels ogsaa efter Brynildsen Materialer til engelske Stile.

Fransk. Knudsen og Wallems franske Læsebog II Pag. 142—306. Brynildsens Grammatik Syntax og Repetition.

Historie som Lating. 3die Klasse.

Geografi. Mathematisk G. efter Johannesens Lærebog og Fysisk G. efter Henriksens Lærebog repeteret. Politisk G. gennemgaaet med Gundersens Lærebog som Grundlag.

Naturvidenskaber. Fysik: Akustik, Magnetisme og Elektricitet. Repetition af hele Fysiken. Schjøtz's Lærebog benyttet. Chemien (Hjortdahls Lærebog), Mineralogien (Corneliusens Lærebog) og Zoologien (Lytkens Lærebog No. 2) repeteret. Botanik læst og repeteret efter Sørensens Lærebog.

Mathematik. Efter C. M. Guldbergs Elementer af den analytiske Geometri læst fra Hyperbelen ud Bogen. Efter Guldbergs algebraiske Analyse læst fra Side 18—41 samt fra Side 68 ud Bogen. Derefter Repetition af hele det matematiske Pensum. Skriftlige Opgaver hjemme og paa Skolen.

Tegning. Deskriptiv Geometri væsentlig efter Pasch. Karttegning.

Realgymnasiets 2den Klasse.

Religion. Læst og repeteret Nissens Kirkehistorie Pag. 96—143, samt Joh. Ev. 1, 1—5, 47 i Modersmaalet.

Norsk, som Latingymnasiets 2den Kl.

Oldnorsk ligesaa.

Engelsk. 1 Time alene, (2 Timer sammen med 1ste Kl.) Løkkes Engelske Forfattere, Hume, Gibbon, Burke. Af Dickens Skizzer i Udvalg: Fra Begyndelsen til Pag. 81. Repeteret Løkkes Grammatik. 1 Hjemmestil og 1 Extemporalstil

ugentlig. Den særskilte Time væsentlig benyttet til Gjennemgaaelse af Hjemmestile og Extemporalstil.

Fransk, som Realgymnasiets 3die Klasse.

Tydsck. Schillers Maria Stuart til 5te Optr. Sc. 7. Nogle Timer anvendt til extemporal mundtlig Oversættelse fra Norsk til Tydsck.

Historie, som Latingymnasiets 2den Kl.

Geografi. Mathematisk G. efter Johannesens Læsebog læst og repeteret. Fysisk G. efter Henrichsens Læsebog fra Jordens indre Varme ud Bogen.

Naturvidenskaber. Fysik: Varmelære og Optik efter Schjøtz's Lærebog.

Chemi. Metallerne efter Hjortdahls Lærebog. Mineralogi og Bergartlære efter Corneliussens Lærebog. Zoologi: Lytkens Lærebog No. 2 fra Padder og ud. Alt repeteret.

Mathematik. Arithmetik. Efter Dr. O. J. Brochs Lærebog læst og repeteret 3die, 4de, 5te og 6te Bog. Geometri: Efter Guldbergs Lærebog læst og repeteret 5te og 6te Capitel. Stereometri: Guldbergs Lærebog læst og repeteret. Analytisk Geometri efter Guldbergs Lærebog læst og repeteret til Hyperbelen. Skriftlige Opgaver.

Tegning. Frihaandstegning. Ornamenttegn. tildels efter Gips.

Realgymnasiets 1ste Kl.

Religion. Læst Nissens Kirkehistorie Pag. 1—96.

Norsk, som Latingymnasiets 1ste Kl.

Oldnorsk ligesaa.

Engelsk. (1 Time alene, 2 sammen med 2den Kl.) Stile efter Knudsen og Løkkes Stiløvelser, samt begyndt paa Knudsens Stiløvelser for Realgymnasier.

Forfatterlæsning sammen med 2den Kl.

Fransk. Som 1ste Latinklasse og særskilt 12 Blade af Gjertsens Læsebog, hvoraf 3 extemporal. Grammatik.

Tydsck som Realgymnasiets 2den Kl.

Historie som Latingymnasiets 1ste Kl.

Geografi. Mathematisk G. efter Johannesens Læsebog læst og repeteret. Fysisk G. efter Henrichsens Lærebog fra Jordens indre Varme ud Bogen.

Naturvidenskaber, Fysik og Zoologi sammen med 2den Realgkl. Chemi efter Hjortdahls Lærebog læst og repeteret fra Surstof til Metallerne.

Mathematik. Arithmetik: Efter Dr. O. J. Brochs Lærebog læst og repeteret 1ste og 2den Bog. Trigonometri: Guldbergs Læsebog læst og repeteret. Geometri: De 5 første Capitler af Guldbergs Lærebog læst og repeteret. Skriftlige Opgaver.

Tegning.

Middelskolens 6te Klasse.

Religion. Repeteret Sverdrups Udtog af Pontoppidans Forklaring og den bibelske Historie efter Vogts Bibelhistorie for Borgerskoler.

Modersmaalet. Stile: 1) Følgerne af Amerikas Opdagelse, tilligemed en kort Udsigt over Amerikas Betydning i Nutiden. 2) Hvilken historisk Person tiltaler dig mest, og hvorfor? 3) Hvorfor har saamange Gutter Lyst til Søen? 4) Om Vasdragenes Betydning for Norge og Beskrivelse af et enkelt. 5) Skildring af den norske Almues Liv ved Kysten. 6) De Forenede Stater i Nordamerika, en historisk og geografisk Skildring. 7) Den norske Vinter. 8) Dronning Elisabeth og England paa hendes Tid. 9) Fortæl kortelig om Kristendommens Indførelse i Norge. 10) Middelalderens Riddervæsen. 11) Norges naturlige Beskaffenhed og de deraf flydende vigtigste Næringskilder. 12) En Fjeldbestigning. 13) Selvvalgt Opgave. 14) En kort Fremstilling af Englands Udvikling til Magt og Storhed. 15) Et smukt Landskab. Eriksens Læsebog 4de Del og Haakon Jarl. Noget Svensk. Gjennemgaaet Sprogfigurer, Verslære, de forskjellige Skriftarter og literaturhistorisk Oversigt, støttet til Moslings »Nogle Holdepunkter ved Middelskolens Undervisning i Norsk«. Nordiske Gudesagn ved S. Petersen, Hoffgaards Gramatik. Analyse og Deklamation.

Tydsck. I Pauss og Lassens Læsebog Prosaafdelingen fra Pag. 132 (3die Udg.) ud, og et Udvalg af de poetiske Stykker. Løkkes Gramatik, Syntaxen læst og Formlæren stykkevis repeteret. I Regelen i Hjemmestil og i Extemporalstil ugentlig efter Knudsens tyske Stiløvelser.

Latin. Efter Voss' Udvalg af latinske Klassikere læst: Phædri Fabler, Cæsar de bello Gallico 1ste Bog fra Kap. XXX ud og Ciceros 1ste og 3die Tale mod Catilina. Derefter repeteret det hele Pensum til Middelskolens Afgangsexamen. Af Schreiners Grammatik er læst fuldstændig Syntaxen til § 301,

- hvorefter Formlæren er repeteret. I Hjemmestil og i Extemporalstil om Ugen efter Andersens og Gjørs Stiløvelser.
- Engelsk.* Løkkes Læsebog for Mellemlæserne Pag. 131 til Slutning. Extemporallæsning Marryat »The Children of the New Forest«. Læst ud og repeteret Løkkes Grammatik. Præpositioner og Synonymer, samt i Hjemmestil og i Extemporalstil om Ugen efter Knudsen og Løkkes Stiløvelser.
- Fransk.* Af Gjertsens »Fransk Læsebog« læst og repeteret 18 Blade, læst og repeteret Formlæren efter Brynildsens Grammatik.
- Historie.* R. Tønder Nissens Verdenshistorie og Eriksens Nordens Historie repeteret.
- Geografi.* Repetition efter Geelmuydens Lærebog.
- Naturkundskab.* Gjennemgaaet »Planternes indre Bygning og Liv« efter Sørensens Lærebog. Repeteret alt det i Middel-skolen læste. Desuden er Afsnittet om Ligevægt og Bevægelse i Christies Fysik gennemgaaet med en Del af Eleverne.
- Mathematik.* Bonnevis Arithmetik fra Logarithmer og ud, Bonnevis Geometri 5te Bog fra Polygoner samt 6te Bog læst og repeteret. Stadige Regne- og Konstruktionsøvelser, dels hjemme dels paa Skolen. Repetition af alt det læste. I praktisk Regning Rentesrente og sammensatte Opgaver af forskjellig Art. Repetition.
- Tegning.*

Middelskolens 5te Klasse.

- Religion.* Læst og repeteret Sverdrups Udtog af Pontoppidans Forklaring Sp. 435 til Bogens Slutning og Vogts Bibelhistorie § 151—176. Paabegyndt Repetitionen af Forklaring og Bibelhistorie. Enkelte Psalmer efter Landstads Psalmebog. Læsning i Testamentet.
- Modersmaalet.* Læsning dels af Eriksens og Poulsens Læsebog, 3die Del, dels af Lassens. Deklamation, Grammatik og Analyse. Stile: 1) Den morsomste Dag i Ferierne. 2) Beskrivelse af et Fossefald. 3) Jernet og dets vigtigste Anvendelse. 4) Mit Kundskabsstandpunkt i et Brev til en Onkel. 5) Kong Davids Historie. 6) Lighed og Ulighed i Naturbeskaffenhed paa nogle af Europas større Øer. 7) En Ildebrand om Natten. 8) Et Brev. 9) Oversættelse fra Tydsk. 10) Et Eventyr. 11) Et Blad af Historien. 12) Et Blad af min

Dagbog. 13) Oversættelse. 14) Om Hunden. 15) Gjengivelse af Schillers Digt »Die Bürgschaft«. Af og til Diktat.

Tydsck. Af Pauss & Lassens Læsebog til Pag. 130 læst og repeteret. Læst Kjønsreglerne og det Vigtigste af Kasuslæren efter Løkkes Grammatik. 1 ugentlig Hjemme- eller Extemporalstil efter Knudsens Stiløvelser.

Latin. Af Voss' Udvalg af latinske Klassikere: De 8 første Feltherrer af Cornelius Nepos og Cæsar de bello Gallico 1ste Bog (Cap. I—XXX) læst og repeteret. Af Schreiners Grammatik er Formlæren fuldstændig gennemgaaet og repeteret. Hver Uge en Extemporalstil efter Andersen og Gjørs Stiløvelser samt en Gang om Ugen mundtlig Oversættelse fra Norsk til Latin.

Engelsk. Løkkes Læsebog for Mellemlasserne fra Begyndelsen til »The One Black Spot«. Samme Læsebog for Begyndere Pag. 83 og ud læst extempore. Løkkes Grammatik: Repeteret Formlæren og læst af Syntaxen til 4de Cap. »Om Verbets Tider«. Exempler til Grammatiken og Stile — væsentlig paa Skolen — efter Knudsen og Løkkes Stiløvelser. 1 Diktat ugentlig.

Fransk. Af Gjertsens Fransk Læsebog 16 Blade, hvoraf 4 udenad; Adjektiverne, Talordene, Pronomenerne og de regelmæssige Verber efter Brynildsens Grammatik.

Historie. Nissens Verdenshistorie fra »Konsularregjeringen« til Bogens Slutning. Eriksens Nordens Historie fra Begyndelsen til Enden. Flere af »Tilbageblikkene« ere forbigaaede — af Mangel paa Tid.

Geografi. Geelmuydens Lærebog fra Russisk Asia ud samt den fysiske Geografi.

Naturkundskab. Efter Christies Lærebog læst og repeteret Fysiken med Forbigaaelse af »Ligevægt og Bevægelse«.

Mathematik. Bonnevis Arithmetik 2den og 3die Bog samt af 4de Bog Afsnittet om Potenser og Rodstørrelser læst og repeteret. Skriftlige Opgaver hjemme og paa Skolen. Bonnevis Geometri 2den, 3die og 4de Bog samt 5te Bog til Polygoner læst og repeteret. Konstruktionsopgaver efter Getz's Konstruktionsbog 3die Hefte. I praktisk Regning: Kjæderegelen, Delings- og Blandingsregning.

Tegning.

Middelskolens 4de Klasse.

- Religion.* Sverdrups Udtog af Pontoppidans Forklaring Sp. 1—377. Vogts Bibelhistorie § 120—156. Psalmer efter Landstads Psalmebog. Bibelsk Geografi. Læsning i Bibelen.
- Modersmaalet.* Læsning efter Eriksens og Paulsens Læsebog 3die Del. Hofgaards lille Grammatik, en Del af den større. Digte udenad. Analyse.
- Stile: Den morsomste Dag i Ferierne. En Fisketur. Min sidste 17de Mai. Ærlighed varer længst (en Fortælling). En Ildebrand. Hvad jeg vilde gjøre, hvis jeg var rig. En Slædetur. Hvorledes kan Vinteren bidrage til at lette eller hindre Samfærdselen i Norge. Koen og dens Nytte. Norges Rovdyr. Den, som ikke vil høre, maa føle (en Fortælling). Udsigten fra mit Vindu. — Diktat hver Uge, Gjenfortælling hver anden Uge.
- Tysk.* Knudsens tyske Læsebog fra Pag. 138 (Das Lumpenge-sindel) ud. Formlæren læst og repeteret efter Løkkes Grammatik. Extemporal- og Hjemmestil efter Knudsens Stiløvelser.
- Latin.* Det vigtigste af Formlæren efter Schreiners Grammatik. Johanssens latinske Læsebog. De norske Exempler mundtlig og skriftlig oversatte.
- Engelsk.* Af Løkkes »Læsebog for Begyndere« oversat fra Pag. 38 til Pag. 79; læst udenad fra Begyndelsen til Pag. 34; det væsentligste af Formlæren læst og repeteret flere Gange; Diktat; Læseøvelser.
- Historie.* Schjøth's Lærebog i Verdenshistorien fra Reformationen til den franske Revolution. Eriksens Nordens Historie fra Begyndelsen til »Danmark indtil Kalmarunionen«.
- Geografi.* Geelmuydens Lærebog: Fra Kongeriget Italien til De forenede Stater.
- Naturkundskab.* Sørensens Lærebog i Botanik læst og repeteret med Forbigaaelse af Afsnittet om Planternes indre Bygning og Liv. Mineralogi efter Reuschs Lærebog.
- Mathematik.* 1ste Bog af Bonnevis Arithmetik og Geometri læst og repeteret. Lærebogens Opgaver i Arithmetik, Konstruktion efter 2det Hefte af Getz's Konstruktionsbog, hjemme og paa Skolen. I praktisk Regning: Rente, Rabat og Diskonto.
- Tegning.*

Middelskolens 3die Klasse.

Religion. Læst et Uddrag af Pontoppidans Forklaring. Vogts Bibelhistorie for Borgerskoler § 75—118. Psalmer efter Landstads Psalmebog. Gjennemgaaet Søndagsevangelierne.

Modersmaalet. Læsning efter Eriksens og Paulsens Læsebog 3die Del. Deklamation. Læst og repeteret Hofgaards lille Grammatik for Begyndere til Retskrivningsregler. Ugentlig 1 Time Diktat, 1 Time Gjenfortælling. Det vigtigste af Aars's Retskrivningsregler læst og repeteret.

Tysk. Knudsens tyske Læsebog fra Pag. 65 til Pag. 140 (Die drei Wünsche). Formlæren til de reflektive Verber efter Løkkes Grammatik. Diktat og skriftlige Deklamations- og Konjugationsøvelser.

Historie. Schiøths Lærebog: Fra Rom som Keiserdømme til den nyere Tid.

Geografi. Geelmuydens Lærebog: Fra Norges Befolkning til Rusland.

Naturkundskab. Efter Sørensens Lærebog i Zoologi læst og repeteret fra Krybdyr og ud, samt Menneskets indre Bygning. Lidt Botanik gennemgaaet uden Benyttelse af Lærebog.

Mathematik. De 3 første Regningsarter i Bogstavregning; Regler dikterede. I praktisk Regning Repetition af almindelig Brøk og Decimalbrøk samt gennemgaaet enkelt og sammensat Reguladetri samt lidt Rentesregning. Konstruktionsøvelser efter 1ste og tildels 2det Hefte af Getz's Konstruktionsbog.

Tegning.

Middelskolens 2den Klasse.

Religion. Katekismens i 5 Parter tilligemed Bønnerne og Hus-tavlen. Bibelsprog efter »Sentenserne«. Psalmer efter Landstads Psalmebog. Gjennemlæst Søndagsevangelierne.

Modersmaalet. Læsning, Digte og Analyse efter 2den Del af Eriksens og Paulsens Læsebog. Diktat 2 Gange ugentlig; i den sidste Tid af og til en Gjenfortælling. Det vigtigste af Aars' Retskrivningsregler er indøvet, og efter Hofgaards lille Grammatik er læst Formlæren, Ordklasser og Sætningsdele.

Tysk. Knudsens Læsebog fra Begyndelsen til Pag. 82 (Bisætninger). Skriftlige Øvelser.

Historie. Oldtidens Historie efter H. Schjøth's Lærebog i Verdenshistorie for Middelskolen.

Geografi. Af Christensen »Udtog af Geografien« er først læst hvad der ikke er gennemgaaet i 1ste Klasse; derpaa er hele Bogen repeteret. Desuden er efter Geelmuydens Lærebog for Middelskolen, 5te Udgave, læst og repeteret Europa indtil Statsforfatning i Norge.

Naturkundskab. Efter Sørensens Lærebog i Zoologi læst og repeteret fra Begyndelsen til Krybdyr.

Mathematik. Praktisk Begning: Almindelig Brøk og Decimalbrøk.
Tegning.

Middelskolens 1ste Klasse.

Religion. Det gamle og nye Testamente efter Vogts mindre Bibelhistorie. En Del Psalmer efter Landstads Psalmebog. Katekismens fem Parter, hvoraf de fire første med Luthers Forklaringer.

Modersmaalet. Læsning, Gjengivelse af det Læste samt Analyse til Indøvelse af Grammatikens Begyndelsesgrunde. Hofgaards Grammatik er tildels benyttet. Udenadlæsning af Digte. Afskrivning efter Bog afvexlende med Diktat. Nogen Tid er anvendt til Læsning i S. Petersens Fortællinger af Norgeshistorien.

Tysk. Knudsens tyske Læsebog til Pag. 37 med Forbigaaelse af Passiv. Skriftlige Øvelser.

Historie. Rektor Eriksens lille Verdenshistorie til den franske Revolution.

Geografi. Oversigt over Verdensdelene. Europas Geografi fuldstændigen gennemgaaet efter D. Kristensens »Udtog af Geografien«. Karttegning.

Regning. De fire Regningsarter i hele Tal med og uden Benævning.

Skrivning. 4 Timer ugentlig.

F. Til Examen artium er anmeldt fra Skolen.

Til Latinartium:

1. Stian Eriksen, Søn af Skibsfører Stian Eriksen, født paa Hisø $\frac{1}{2}$ 1867, optagen i i Lating. 1882; Middelskolceexamen Arendal 1882.

2. Einar Kristian Høyer, Søn af Sognepræst Hans Anton Høyer, født i Grytten $13/7$ 68, optagen i 1 Lating. 1882; Middelskoleexamen Arendal 1882.
3. Ole Martinus Johannesen, Søn af Snedkermester Kristen Johannesen, født i Kritisandsand $22/3$ 67, optagen i 1 M.kl. 1876; Afgangsexamen 1882.
4. Audun Koren, Søn af Sognepræst Ulrik Koren, født $3/7$ 67 i Bremanger, optagen i 3 Lating. 1884; Middelskoleexamen i Bergen 1882.
5. Joakim Andreas Poulsen Lange, Søn af Skomagermester Ole Kristian Poulsen, født i Arendal $11/10$ 65, optagen i 1 Lating. 1882; Middelskoleexamen i Arendal 1881.
6. Axel Smedal, Søn af Fattigforstander Ole Haraldsen Smedal, født i Kristiansand $30/9$ 66, indkom i 1876 i 1 Middelskolekl.; Middelexamen 1882.
7. Knud Spilling, Søn af Gaardbruger Peder P. Spilling, født i N. Undal $1/10$ 65, indkom i 1 Lating. 1882; Middelskoleexamen i Mandal 1882.
8. Jørgen Kristian Stabel, Søn af Overretssagfører Peter Lorents Stabel, født i Kristiansand $28/6$ 1867, indkom i 1 Middelskoleklasse i 1876; Middelskoleexamen 1882.
9. Nils Tønnes Tønnesen, Søn af Seminarist Anders Tønnesen, født i Fedde $14/12$ 1864, indkom i 1 Lating. 1882, Afgangsexamen som Privatist ved Kristiansands Skole 1881.
10. Baltazar Wrigth, Søn af Skibsfører Simon Wrigth, født i Langesund $22/5$ 1867, indkom i 2 Middelskoleklasse 1877; Afgangsexamen i Kristiansand 1882.

Derhos som Privatist:

11. Gunnar Olsen, Søn af Handelsfuldmægtig Ole Kristian Olsen, født i Arendal $3/10$ 1864, Afgangsexamen i Arendal 1879.

Til Realartium, anmeldt fra Skolen:

12. Endre Aslaksen, Søn af Toldbetjent Edvard Aslaksen, født $22/6$ 1866 i Kristiansand, indkom 1879 i 5te Middelskoleklasse; Afgangsexamen i Kristiansand 1882.
13. Fredrik Fredriksen, Søn af Skibsreder Johan Fredriksen, født i Mandal $12/7$ 1865, indkom i Realg. 1882; Afgangsexamen i Mandal 1882.

14. Haakon Isaachsen, Søn af Kaptein i Marinen Isak Tobias Isaachsen, født $22/4$ 1867 i Kristiansand, indkom 1876 i 1 Middelskoleklasse; Afgangsexamen i Kristiansand 1882.
15. Otto Langfeldt, Søn af Skibsfører Gabriel Langfeldt, født i Kristiansand $28/10$ 1865, indkom i 1 Middelskoleklasse 1874; Afgangsexamen i Kr.sand 1882.
16. Einar Nikolai Wergeland, Søn af Generalmajor O. Wergeland, født i Kristiansand $3/1$ 1866, indkom i 1 Middelkl. 1874; Afgangsexamen i Kr.sand 1882.

G. Til Middelskolens Afgangsexamen

er anmeldte fra Skolen paa Latinlinien:

1. Rikard Hammer, Søn af Grosserer Lars Hammer født $17/3$ 1869.
2. Hans Gullestad Hansen, Søn af Handelsfuldmægtig Vilhelm August Hansen, født $21/10$ 1870, optagen i 1 M. 1879.
3. Karl Hansen, Søn af Kjøbmand Karl Hansen, født $21/12$ 1870, optagen i 1 M. 1879.
4. David Hvoslef, Søn af Stiftamtmand I. Chr. G. Hvoslef, født $31/1$ 1870, optaget i 4 M. 1882.
5. Thomas Krag, Søn af Ingeniørkapt. P. R. Krag, født $28/7$ 1868, optaget i 1 M. 1877.
6. Ottar Arne Moe, Søn af Bankadm. J. P. Moe, født $7/3$ 1868, optaget i 1 M. 1877.
7. Frederik Vilhelm Nielsen, Søn af Kjøbm. Abrah. Nielsen, født $23/4$ 1870, optaget i 1 M. 1879.
8. Johan Jørgen Peersen, Søn af Skibsfører Jens Peersen, født $16/7$ 1870, optaget i 1 M. 1879.
9. Kaspar Kristian Piene, Søn af resid. Kap. Karl Vilhelm Piene, født $8/7$ 1868, optaget i 5 M. 1882.
10. Hans Andreas Tangen, Søn af Bogtrykker Ole Kr. Tangen, født $22/1$ 1870, optaget i 1 M. 1879.
11. Simon Wrigth, Søn af Skibsfører Simon Wrigth, født $25/3$ 1870 optaget i 2 M. 1881.

Paa Engelsklinien:

12. Otto Karl Vilhelm Andersen, Søn af Gartner Karl Andersen, født $\frac{6}{2}$ 1871, optaget i 1 M. 1879.
13. Johan Arnt Eiesland, Søn af Skolelærer Andreas T. Eiesland, født $\frac{27}{1}$ 1867, optaget i 6 M. 1884.
14. Edvard Aug. Gundersen, Søn af Edvard Andreas Gundersen, født $\frac{3}{6}$ 1869, optaget i 6 M. 1884.
15. Odd Ernt Kristian Hansen, Søn af Stadsfysikus Karl Hansen, født $\frac{26}{4}$ 1869, optaget i 1 M. 1878.
16. Thomas Emilius Johansen, Søn af Bogtr. Peter Emilius Johansen, født $\frac{28}{6}$ 1869, optaget i 2 M. 1879.
17. Peter Kornelius Knudsen, Søn af Abraham Knudsen Lunde, født $\frac{30}{8}$ 1868, optaget i 3 M. 1881.
18. Axel Gottfred Grønn Lahn, Søn af Stykjunker Harald Aug. Lahn, født $\frac{12}{10}$ 1868, optaget i 1 M. 1877.
19. Hjalmar Nordahl, Søn af Skomagern. Peter Nissen Nordahl, født $\frac{21}{9}$ 68, optaget i 1 M. 1878.
20. Gustav Bugge Pienc, Søn af resid. Kap. Karl Vilhelm Pienc, født $\frac{12}{6}$ 70, optaget i 4 M. 1882.
21. Gottlob Karl Reinhardt, Søn af Vicekonsul P. Ferd. Reinhardt, født $\frac{18}{2}$ 69, optaget i 1 M. 1878.
22. Ernst Ebbe Lund Schielderup, Søn af Boghandl. F. E. H. Schielderup, født $\frac{18}{10}$ 68, optaget i 1 M. 1877.
23. Ole Alfred Wennich Smeby, Søn af Skibsf. Karl N. Smeby, født $\frac{23}{1}$ 69, optaget i 1 M. 1878.
24. Einar Torjussen, Søn af Skibsf. Tobias Torjussen, født $\frac{1}{7}$ 69, optaget i 1 M. 1879.

Fortegnelse

over de Bøger, som i næste Skoleaar skal benyttes paa Skolen.

1ste M.kl.: Vogts mindre Bibelhistorie. Luthers Katekismus ved Sverdrup. Landstads Salmebog. Eriksen og Paulsens norske Læsebog, 2den D. 4de Udg. Kuudsens tydske Elementar- og Læsebog, 7de Udg. Rektor Eriksens Norgeshistorie. Udtog af Geografien ved D. Kristensen. Eckhoffs Regnebog 1ste og 2det H.

- 2den M.kl.: Vogts Bibellistorie for Borgerskoler. Katekisme og Salmebog som 1ste Kl. Bibelen. Norsk Læsebog som 1ste Kl. F. W. Hofgaards lille norske Grammatik. Aars Ret-skrivningsregler, 6te Udg. Tydsk Læsebog som 1ste Kl. Historie: Schjøtts Lærebog, Historisk Kart. Geografi som 1ste Kl. siden Geelmuydens Geografi for Middelskolen, 4de Udgave Sørensens Naturhistorie for Middelskoler, Borger- og Pigeskoler. Eckhoffs Regnebog 3die H.
- 3die M.kl.: Pontoppidans Forklaring ved Sverdrup, forøvrigt som de to foregaaende Kl. Eriksen og Paulsens norske Læsebog, 3die D. Forøvrigt norsk som 2den Kl. D. F. Knudsens Læsebog som ovenfor. Løkkes tydske Grammatik 7de Udgave. Schjøtts Middelald. Historie. Geelmuydens Geo-grafi for Middelskoler, 4de Udgave. Naturhistorie som 2den Kl. Sørensens Flora for Skoler 3die Udgave. Eckhoffs Regnebog, 3die og 4de H.
- 4de M.kl.: Religion som 3die Kl. Norsk Læsebog som 3die Kl. Hofgaards norske Grammatik til Skolebrug. Tydsk Læsebog og Grammatik ligesaa, senere Pauss og Lassens tydske Læsebog, 3die Opl. Latinsk Læsebog for M.sk. 4de Kl. af J. Johansen. Lat. Grammatik ved E. Schreiner, 2den Udg. Engelsk Lærebog for Begyndere af Løkke. Do. Grammatik. Geografi som 3die Kl. Naturhistorie ligesaa. Arithmetik og Algebra af P. Bonnevie 4de Opl. Geometri do. 4de Opl. Regnebog Eckhoff, 4de H.
- 5te M.kl.: Religion som 4de Kl. Norsk som 4de Kl. Tydsk som 4de Kl. sidste Halvaar, desuden Knudsens tydske Stil-øvelse for M.sk., 6te Udg. Latin: Voss Udvalg af Klas-sikere for M.sk. Schreiners Grammatik, 2den Udg. Andersen og Gjørs Stiløvelser for M.sk. og Gymn., Engelsk Læsebog for Mellemlasserne, do. Grammatik, 5te Udg., af I. Løkke. Bendeke og Stabells engelske Samtaleøvelser. Knudsen og Løkkes engelske Stiløvelser, 2den Udg. Fransk Læsebog for M.sk. og Gymn. af Gjertsen. Brynildsens Gramatik. Eriksens Norges, Sveriges og Danmarks Historie, 2den Udg. Geografi som 4de Kl. Lærebog i Fysik af Christie, 2den Udg. Matematik som 4de Kl.

6te M.kl.: Religion som 5te Kl. Norsk Læsebog af Eriksen, 4de D. Nogle Holdepunkter ved Underv. i Norsk af S. Mosling. Nordmændenes Gudesagn for Almue- og Borger-skoler ved S. Petersen. Tysk, Latin Engelsk og Fransk, Historie og Geografi, Naturkundskab og Mathematik ligesaa. Mineralogi for M.sk. af Høier.

Gymnasierne: Kirkehistorie af R. T. Nissen. Det nye Testament, for Lating. i Grundsproget. Oldnorsk Læsebog for Begyndere i 1ste Kl., siden Udvalg af den norske Literatur, derhos Grammatik af Nygaard. Eriksens norske Læsebog, 5te D. D. s. dansk og norsk Literaturhistorie. Fransk i 1ste Kl. Gjertsens fr. Læsebog for M.sk. og Gymn., Brynildsens Grammatik, Borrings fr. Stiløvelser, i 2den og 3die Kl. Knudsen og Wallems fr. Læsebog II. L. K. Daæes Historie, i 1ste Kl. Oltidens, siden de to andre Dele. Schreiners latinske og Schou-Bruns græske Grammatik. Weises latinske og Boiesens græske Antikviteter. Tregders Literaturhistorie og Mythologi. Engelsk i Lating. 2den Kl. Bergs English made easy, Løkkes Læsebog for Begyndere, do. Grammatik i 3die. Dickens Skizzer i Udvalg af Løkke. Kristiansens Læsebog for Viderekomne. Løkkes Grammatik. I Realg. Løkkes Engelske Forfattere i Udvalg. Do. Grammatik. D. T. Knudsen og Løkkes engelske Stiløvelser, 2den Udg., og i 3die og 2den Kl. de sammes for Realgymnasiets, 2den Samling. For begge Gymnasier: O. I. Brochs Lærebog i Arithmetik og Algebraens Elementer. C. M. Guldbergs Plantrigonometri. Do. Stereometri. Realgymn.: A. S. Guldbergs elementære Plangeometri. Do. kortfattet Lærebog i algebraisk Analyse. C. M. Guldbergs Elementer af analyt. Geometri. S. Henriksens Lærebog i fysisk Geografi. O. Johansens Lærebog i mathem. Geografi. Th. Hjortdahls Lærebog i Chemi. Schjøtz's Fysik. Sørensens større Botanik. Lytkens Zoologi Nr. 2. Corneliusens Mineralogi.

Det er muligt, at den ved de forskjellige Skolebøger nævnte Udgave ikke er den allersidste; isaafald bør denne foretrækkes. De Disciple, som maa skaffe sig Bøger og ikke allerede eier dem, maa ikke købe sig tidligere Udgaver end den sidste.

Den offentlige Examen ved Kristiansands Kathedralskole afholdes efter følgende Plan. Til at overvære den mundtlige Del af denne Examen har jeg herved den Ære paa Medlæreres og egne Vegne at indbyde Enhver, der interesserer sig for Skolen.

Kristiansand i Juni 1885.

K. Feilberg.

Examen begynder Kl. 9 F. M., og hvis det bliver nødvendigt at fortsætte om Eftermiddagen, Kl. 4.

		Middelskolens						
L. G.		Værelse	R. G.	Værelse	Afgangsklasse 6.	Værelse	Øvrige Klasser.	Værelse
Torsdag 25de	2. 1. Norsk Stil.	Gymnastiklokalet	2. 1. Norsk Stil.	Gymnastiklokalet	c. Matematik, Augd. Lie.	Gymnastiklokalet	5. Norsk, Lie, Schønh. 4. Do. Grønbech. 3. Mathem. skr., Hougen. 2. Norsk skr., Johansen. 1. Norsk skr.	G. L. No. 11 - 10 - 12 - 13
Fredag 26de.	2. 1. Mathem. skr.	Do	2. 1. Mathem. skr.	Do.	a. Historie, Sagen, Gjessing. b. Geografi, Augdahl, Grønbech.	Do. - 12	5. Tydsk St., Schønheyder. 4. Latinsk Stil, Johansen. Engelsk Stil, Bess. 2. Religion, Fog. 1. Regning.	G. L. 11 2 12 13
Lørdag 27de.	2. 1. Latinsk Stil.	Do.	2. 1. Engelsk Stil.	Do.	a. Religion, Fog. b. Fransk, Bessesen, Rektor.	No. 10 - 1	5. Latinsk Stil, Schønh. Engelsk Stil, Knap. 4. Mathem. skr., Augdahl	G. L. 11
Mandag 29de.	2. 1. Latinsk Oversættelse.	Do.	3. Engelsk, Knap, Bessesen. 2. 1. Tysk skr., Hougen.	7 4	a. Tysk, Rektor, Schønheyder. c. Historie, Sagen, Gjessing.	1 3	5. Mathem. skr., Augdahl. 4. Tydsk Stil, Johansen. 3. Mathem., Hougen. 2. Regning, Arnesen. 1. Religion a.	G. L. 11 2 12 13
Tirsdag 30te.	3. Religion, Fog. 2. Fransk, Bessesen.	5 7	3. Geografi, Lie, Hougen.	6	a. Norsk. Knap, Schønheyder	1	4. Mathem., Augdahl 3. Norsk, Schønheyder. 2. Tydsk, Johansen. 1. Religion, b.	11 10 12 13
Onsdag 1ste.			3. Religion, Fog. 2. 1. Naturfag, Hougen.	6 3	L. Latin, Schønheyder, Sagen. E. Engelsk, Knap, Bessesen.	1 2	4. Geografi, Grønbech. 2. Naturhistorie, Augdahl. 1. Norsk a.	11 12 13
	1. Græsk, Gjessing.	4						
Torsdag 2den.	3. Fransk, Bessesen, Rektor. 1. Oldnorsk, Schønheyder.	7 3	1. Oldnorsk, Schønh.	3	c. Naturfag, Hougen, Lie.	1	5. Latin, Schønh. Engelsk, Knap. 3. Naturhistorie, Augdahl. 2. Historie, Grønbech. 1. Norsk b.	2 11 10 12 13
Fredag 3die.	3. Norsk, Rektor. Oldnorsk, Gjessing. 2. Historie, Sagen. 1. Fransk, Bessesen.	7 8 3	2. Historie, Sagen. 1. Fransk, Bessesen.	8 3	a. Naturfag, Hougen, Lie b. Religion, Fog. c. Norsk, Knap, Schønh.	1 2 10	4. Norsk, Grønbech. 2. Geografi, Augdahl. 1. Historie a.	11 12 13
Lørdag 4de.	3. Engelsk, Bessesen, Knap.	7	3. Norsk, Rektor. Oldnorsk, Gjessing. Cens. Rektor Gjessing.	6	b. Naturfag, Hougen, Lie.	1	5. Mathem., Augdahl. 4. Historie, Fog. 3. Historie, Grønbech. 1. Historie b.	2 11 10 13
Mandag 6te.	3. Historie, Sagen, Weisse. 2. 1 Mathem., Lie.	7 3	3. Historie, Sagen, Weisse. 1. Geografi, Lie.	7	a. Fransk. Bess., Rektor. b. Norsk, Knap, Schønh.	1 12	5. Religion, Fog. 4. Naturhist., Hougen. 3. Geografi, Grønbech.	2 11 10
Tirsdag 7de.	3. Græsk, Rektor, Weisse.	7	2. 1 Mathem., Lie.	4	a. Geografi, Augdahl, Grønbech. b. Historie, Sagen, Gjessing.	1 10	5. Historie, Fog. 4. Latin, Johansen. Engelsk, Bessesen. 1. Tydsk a.	2 11 8 13
Onsdag 8de.	3. Latin, Gjessing, Jensen. 2. 1 Religion, Fog.	7 8	3. Fransk, Rektor, Weisse. 2. Fransk, Rektor.	6 6	c. Geografi, Augd., Lie.	1	5. Naturfag, Hougen. 1. Tydsk b.	2 13
Torsdag	2. Latin, Gjessing.	8	1. Historie, Sagen.	3	a. Mathem., Augd., Lie.	1	5. Fransk, Bessesen.	2

Fremmede Censorer ved Artium:

i Religion Pastor Piene,
i Norsk-Oldnorsk Rektor Gjessing,
i Latin Adjunkt A. Jensen,
i Græsk Professor Weisse,
i Historie do.
i Matematik Professor Schiøtz,
i Naturfag do.

						2. Regning, Arnésen. 1. Religion a.	12 13	
Tirsdag 30te.	3. Religion, Fog. 2. Fransk, Bessesen.	5 7	3. Geografi, Lie, Hougen.	6	a. Norsk, Knap, Schönheyder	1	4. Mathem., Augdahl. 3. Norsk, Schönheyder. 2. Tydsk, Johansen. 1. Religion, b.	11 10 12 13
Onsdag 1ste.			3. Religion, Fog. 2. 1. Naturfag, Hougen.	6 3	L. Latin, Schönheyder, Sagen. E. Engelsk, Knap, Bessesen.	1 2	4. Geografi, Grønbech. 2. Naturhistorie, Augdahl. 1. Norsk a.	11 12 13
Torsdag 2den.	1. Græsk, Gjessing. 3. Fransk, Bessesen, Rektor. 1. Oldnorsk, Schönheyder.	4 7 3	1. Oldnorsk, Schönh.	3	c. Naturfag, Hougen, Lie.	1	5. Latin, Schönh. Engelsk, Knap. 3. Naturhistorie, Augdahl. 2. Historie, Grønbech. 1. Norsk b.	2 11 10 12 13
Fredag 3die.	3. Norsk, Rektor. Oldnorsk, Gjessing. 2. Historie, Sagen. 1. Fransk, Bessesen.	7 8 3	2. Historie, Sagen. 1. Fransk, Bessesen.	8 3	a. Naturfag, Hougen, Lie. b. Religion, Fog. c. Norsk, Knap, Schönh.	1 2 10	4. Norsk, Grønbech. 2. Geografi, Augdahl. 1. Historie a.	11 12 13
Lørdag 4de.	3. Engelsk, Bessesen, Knap.	7	3. Norsk, Rektor. Oldnorsk, Gjessing. Cens. Rektor Gjessing.	6	b. Naturfag, Hougen, Lie.	1	5. Mathem., Augdahl. 4. Historie, Fog. 3. Historie, Grønbech. 1. Historie b.	2 11 10 13
Mandag 6te.	3. Historie, Sagen, Weisse. 2. 1 Mathem., Lie.	7 3	3. Historie, Sagen, Weisse. 1. Geografi, Lie.	7	a. Fransk. Bess., Rektor. b. Norsk, Knap, Schönh.	1 12	5. Religion, Fog. 4. Naturhist., Hougen. 3. Geografi, Grønbech.	2 11 10
Tirsdag 7de.	3. Græsk, Rektor, Weisse.	7	2. 1 Mathem., Lie.	4	a. Geografi, Augdahl, Grønbech. b. Historie, Sagen, Gjessing.	1 10	5. Historie, Fog. 4. Latin, Johansen. Engelsk, Bessesen. 1. Tydsk a.	2 11 8 13
Onsdag 8de.	3. Latin, Gjessing, Jensen. 2. 1 Religion, Fog.	7 8	3. Fransk, Rektor, Weisse. 2. Fransk, Rektor.	6 6	c. Geografi, Augd., Lie.	1	5. Naturfag, Hougen. 1. Tydsk b.	2 13
Torsdag 9de.	2. Latin, Gjessing. 1. Historie, Sagen.	8 3	1. Historie, Sagen.	3	a. Mathem., Augd., Lie. c. Tydsk, Rektor, Schönh.	1 12	5. Fransk, Bessesen. 4. Religion, Fog. 3. Tydsk, Johansen. 1. Geografi a.	2 11 10 13
Fredag 10de.	2. Græsk, Rektor. 1. Latin, Sagen.	8 3	3. Mathem., Lie, Schiøtz. 2. 1 Engelsk, Knap.	6 4	b. Mathem., Augd., Lie. c. Religion, Fog.	1 5	5. Norsk, Schönheyder. 1. Geografi b.	2 13
Lørdag 11te.	3. Mathem., Lie, Schiøtz. 2. Oldnorsk, Gjessing.	7 8	2. 1 Religion, Fog.	4	b. Tydsk, Rektor, Schönh.	1	5. Geografi, Grønbech. 4. Tydsk, Johansen.	2 11
Mandag 13de.			3. Naturvidenskab, Hougen, Schiøtz. 2. R. Oldnorsk, Gjessing.	6 5	c. Fransk, Bessesen, Rektor.	1	3. Religion, Fog.	12

Fremmede Censorer ved Artium:

i Religion Pastor Piene,
i Norsk-Oldnorsk Rektor Gjessing,
i Latin Adjunkt A. Jensen,
i Græsk Professor Weisse,
i Historie do.
i Matematik Professor Schiøtz,
i Naturfag do.

15de Juli: Afslutning Kl. 11.

Det første Navn ved Fagene betegner Examinator, det andet Censor.

Fortegnelse

over

kathedralskolens biblioteks tilvæxt

fra

1ste juni 1884 til 31te mai 1885.

Regler for udlaanet.

1) Berettiget til at erholde bøger udlaante fra bibliotheket er enhver i Kristiansands by og nærmeste omegn bosiddende person.

2) Laantageren overtager ethvert ansvar for de laante bøger og er i tilfælde af, at nogen bog beskadiges eller forkommer, pligtig at erstatte skaden.

3) Laantageren underskriver ved modtagelsen af bøgerne et bevis, som erholdes tilbage, naar bøgerne atter indleveres. Hvis laantageren ikke er i selvstændig stilling, udkræves der skriftlig kaution fra en i byen bosiddende vederhæftig mand.

4) Bibliothekaren har ret til at nægte udlaan af kostbare værker, naar omstændighederne er saadanne, at det er at betrygte, at de vil lide altfor meget ved udlaanet.

5) Ingen bog maa i regelen beholdes længere end en maaned, uden at beviset fornyes. Desuden kan bibliothekaren, saa ofte bibliothekets ordning eller tilsyn dermed gjør det nødvendigt, indkalde de udlaante bøger, og laantagerne er da forpligtede til uopholdelig at tilbagelevere samme.

6) Bibliotheket er lukket under skolens ferier og faste fridage.

Anmærkning: De bøger, som er anskaffede for bibliothekets annuum, er betegnede ved (A); de, som er anskaffede for samlagets bidrag ved (S).

Læseforeningen har ogsaa iaar skjænket sine udcirkulerede bøger til bibliotheket; et antal af ca. 40 bind, betegnede i katalogen ved (L).

Desuden er *gaver*, betegnede ved (G), som sædvanlig indløbne fra universitetet og nordiske skoler, andre offentlige institutioner, særligt kirkedepartementet, samt fra følgende privatmænd:

Overretssagfører Fr. Hansen, Distriktslæge Hirsch, Overretssagfører Omdal, konsul F. Reinhardt, borgermester Smith, kandidat Axel Steen og redaktør Tschudi. — *Fru bispinde Tandberg* har skjænket bibliotheket en stor del af sin afdøde mands efterladte bibliothek, en værdifuld bogsamling, særlig af theologisk og religiøst indhold, udgjørende henimod 300 bind.

Det samlede udlaan for bibliotheket har i aaret 1884 (med 5 ugentlige udlaanstimer) udgjort næsten 9500 bind.

Bibliotheket tæller nu ca. 10,000 bind.

A. Filologi.

a) Ordbøger.

- Brockhaus' conversations-lexikon. Dreizehnte vollständig umgearbeitete auflage. H. 112—152. Leipzig, Berlin u. Wien. (S).
- Fritzner, Johan. Ordbog over det gamle norske sprog. H. 4, 5. Kristiania. (S).
- Larsen, A.. Svensk-dansk-norsk haand-ordbog. Kjbh. 1884. (S).
- Schleusner, J. F. Novum lexicon Græco-latinum in novum testamentum. Tomus I, II. Lipsiæ 1792. (G).

b) Almindelig og klassisk sprogvidenskab.

- M. Tullii Ciceronis, de officiis libros tres et de claris oratoribus librum ed. S. Monrad. Hauniæ 1777. (G).
- Madvig, J. N. Adversariorum criticorum ad scriptores Graecos et Latinos volumen tertium, novas emendationes Graecas et Latinas continens. Hauniæ 1884. (A).

d) Nyere sprog.

- Kluge, Friedrich. Etymologisches wörterbuch der deutschen sprache. Strassburg 1884. (A).
- Kobberstad J. N. og Thuland, E. K. Norsk læsebog I—III. Kr.ania 1881—82. (G).
- Bauss, R. og Lassen, H. Læsebog i modersmaalet. Første skoletrin. — Tillæg til samme. Kr.ania 1884. 2. 8. (G).
- Platou, L. St. Chretomathie eller læse- og declamationsøvelser i modersmålet for ungdommen. Kr.ania 1827. (G).
- Sanders, Daniel. Wörterbuch deutscher synonymen. Hamburg 1882. (A).
- Schmitz, Benhard. Deutsche grammatik. Greifswald 1880. (A).

B. Theologi.

- Den forordnede alterbog. Kr.ania 1826. (G).
- Aneker, M. U. Kortfattet oversigt over det norske missionselskabs virksomhed i Sydafrika og paa Madagaskar. Bergen 1875. (G).
- Appelqwist, A. A. Predikningar öfver de nya högmessotexternas första årgang. H. 2, 4. Lund 1872. (G).
- Merle d'Aubigné, I. H. Det sekstende aarhundredes reformations historie. H. 1—4. Kr.ania. (S).
- Augustin i sine bekjendelser som opbyggelsesskrift ved *M. McIbye*. Kjbh. 1843. (G).
- Balle, N. E. Theses theologicæ cum observationibus et corollariis. Haunia 1776. (G).
- Balslev, C. F. Luthers catechismus med en kort forklaring. Kjbh. 1863. (G).
- Balslev, R. Ophyggelige betragtninger for syge. Christiansfeld 1869. (G).
- Barth, I. B. Personelkapellan I. G. Bloms angreb paa forstmester Barths christentro i anledning af hans søns konfirmation. Lillehammer 1872. (G).
- Baxter, Richard. Opfordring til præsterne, en pastoraltheologi. Oversat. Kjbh. 1858. (G).
- Behrens, Joh. D. Om den lutherske salmesang og dens gjenindførelse i den norske kirke. Kr.ania 1858. (G).
- Berg, O. Prædikener over evangelitexter på kirkeårets søn- og hellidage. Kr.ania. (G).
- Bernhoft, Th. C. Andagts-bog for gamle. Kr.ania 1879. (G).
- Besser, W. F. Bibelske sjelebilleder. I. Oversat. Kr.ania 1861. (G).
- Enfoldige betragtninger over alle søn- og festdages evangelier. Kr.ania 1857. (G).
- Bibelen med forklaringer. Udg. af den norske Lutherstiftelse. 1ste del. 1ste afdeling. (1ste Mosebog). Under medvirkning af Gisle Johnson, udarb. af I. B. Brochmann. 1ste del. 2den afdeling. (2den—5te Mosebog). Udarb. af H. E. Hansen. 2den del. (De historiske bøger: Josvas og dommernes bog, Ruths bog, 1ste Samuels bog og 2den Samuels bog, (cap. 1--25). Udarb. af Thv. Klaveness. H. 1--3. Kr.ania. (S).

- Blædel, N. G. Udvidet confirmations-undervisning eller evangelisk-luthersk kirkelære. H. 1—6. Kjbh. 1876—77. (G).
- Blædel, N. G. Grundtvigianismen og den danske folkekirke. Kjbh. 1873. (G).
- Blædel, N. G. Prædikener på kirkeårets søn- og festdage. H. 1, 2, 4. Kjbh. 1864. (G).
- Tre breve til committéen for den paatænkte »norske Luthersstiftelse« i Christiania fra en præst paa vestlandet. Stavanger 1867. (G).
- Trende breve vexlede mellem O. Nielsen i Fredrikshald og nogle i Trondhjem. Thjem 1852. (G).
- Bring, S. L. Kyrkotukten betraktad från biblisk standpunkt. Lund 1859. (G).
- Brorson, H. A. Troens rare klenodie med svanesang. Psalmer og åndelige sange. Kjbh. 1859. (G).
- Brun, J. N. Den norske sømandsmissions historie. (Anhang: Sømandsmissionen i Danmark og Sverige). Kr.ania 1879. (G).
- Büchner, Gottfried. Biblische real- und verbal-hand-concordantz. oder exegetisch-homiletisches lexicon. Halle 1850. (G).
- Bugge, F. W. »Apostlernes Gjerninger«. Indledet, oversat og forklaret. Kr.ania 1885. (S).
- Caspari, C. P. Bibelske afhandlinger. Kr.ania 1885. (S).
- Caspari, C. P. Den augsburgske confessions og Luthers lille catechismes stilling til den hellige skrift. Kr.ania 1872. (G).
- Cerri, Urbano. Etat présent de l'église Romaine dans toutes les parties du monde. Amsterdam 1716. (G).
- Hvad er det at tro paa Christum? Skien 1856. (G).
- Clausen, J. Er du bleven opvakt? Afskedsprædiken. Slagelse 1866. (G).
- Clausen, H. N. Det evangeliske kirkelivs nutid og fremtid. H. 1, 3. Kjbh. 1859. (G).
- Clausen, H. N. Kirkelige forhold og anliggender. Mindre arbejder. H. 3—5. Kjbh. (S).
- Frederich Eberhard Collins voldsomme indtrængelse i Guds rige eller den åndelige Israels vigtige kamp. Oversat. Kr.ania 1877. (G).
- Confessio Augustana invariata. Hauniæ 1841. (G).
- Dächsel's bibelværk. St. Mathæus's evangelium med en i texten indskudt fortolkning. Oversat. H. 1—3. Bergen. (S).

- Daub, C. Die dogmatische theologie jetziger zeit oder die selbstsucht in der wissenschaft des glaubens und seiner artikel. Heidelberg 1833. (G).
- Delitzsch, F. Om nøgleembedet og den hellige nadver. Oversat. Kr.ania 1855. (G).
- Delitzsch, F. To akademiske missionstaler. Oversat. Stavanger 1858. (G).
- Delphin, C. Et sendebrev til hr. sognepræst Hesselberg. Kr.ania 1837. (G).
- Domås, O. Prædiken på søndag sexagesima. Kr.ania 1867. (G).
- Farrar, F. W. Præsten i sit studerekammer. Et pastoral-theologisk foredrag. Oversat. Kjbh. 1881. (G).
- Flyveblade fra St. Stephansforeningen.
- III. Skou, C. Prædiken og Hansen, Th. Om diakonisse-gjerningen.
- IV. Nielsen, Chr. Vore børn.
- V. Sørensen, H. Kjærlighedsgjerningers betydning for den, som udøver dem.
- Foredrag om borgerligt ægteskab. Kr.ania 1871. (G).
- Fresenius, J. P. Skrifte- og communion-bog. Oversat. Kr.sand 1845. (G).
- Frikirken eller en af staten uafhængig evangelisk-luthersk stedsmenigheds rette skikkelse. Ved C. F. W. Walther. Oversat. Madison 1867. (G).
- Funcke, Otto. Kristelige smaastykker. Oversat. H. 1. Bergen 1884. (G).
- Gerlach, O. v. Die kirchliche armenpflege. Berlin 1847. (G). [Gislesen, Henriette]. Den kvindelige virksomhed for missionen. Kr.ania 1853. (G).
- Gislesen, K. Dr. Morten Luthers liden katekismus med en kort forklaring etc. Kr.ania 1845. (G).
- Grimelund, A. Forelæsninger over praktisk theologie, i kort sammenhæng. Kr.ania 1856. (G).
- Hagenbach, K. R. Encyklopædie und methodologie der theologischen wissenschaften. Leipzig 1833. (G).
- Hansen, Th. Om diakongjerningen i vor folkekirke. Aarhus 1876. (G).

- Harnisch, W. Entwürfe und stoffe zu unterredungen über Luthers kleinen katechismus. I—III. Weiszenfels 1837—40. (G).
 Der Heidelberger katechismus. Herausgeg. v. A. Fournier. Berlin 1856. (G).
- Hersleb, Peter. Epistola pastoralis, eller erindrings- og opmunt-rings- skrivelse til præsteskabet udi Aggershuus biskops-dømme. Kjbh. 1737. (G).
- Hersleb, P. En samling af prædikener Kjbh. 1771. (G).
- Hertel, L. Den nordiske Santhalmmission, historisk fremstillet. H 6—7. Kjbh. (S).
- Hesselberg, I. Christelig liberalisme. Kr.ania 1837. (G).
- Heuch, I. C. Sjelesorgen hos de syge. Kr.ania 1884. (S).
- Heuch, I. C. Sjelesorgen hos de syge. En pastoraltheologisk athandling. Drammen 1880. (G).
- Hofacker, L. Ord til selvprøvelse for fanger. Oversat. Stavan-ger 1864. (G).
- Christelig hus- og reise-skat. Udg. af A. G. Rudélbach. I. Thomas a Kempis, om Christi efterfølgelse, fire bøger paa dansk ved A. G. Rudelbach. Kjbh. 1826. (G).
- Ingier, Fr. Om den kirkelige Anskuelse. Kr.ania 1861. (G).
- Irgens, O. Om det borgerlige ægteskab. Bergen 1870. (G).
- Jacoby, J. Religiöse rhapsodien. Blätter für die höchsten inte-ressen. Berlin 1837. (G).
- Jensen, P. A. Christelig børnelærdom efter Luthers lille kate-chismus. Kr.ania 1860. (G).
- Johnsen, Gisle. Nogle ord om barnedaaben. Kr.ania 1857. (G).
- Kalkar, C. H. Det danske missionselskabs historie i de første fyrgetyve aar. Kjbh. 1871. (G).
- Kalkar, Chr. H. Den christelige mission blandt hedningerne. I—II. Kjbh. 1879. (G).
- Kaurin, J. M. P. Nogle ord til den norske kirke. Kr.ania 1846. (G).
- Kierkegård, P. Chr. Herrens seierstog igjennem folkekirkerne. Kjbh. 1852. (G).
- Kingo, Thomas. Psalmer og aandelige sange. Kjbh. 1845. (G).
 Den forordnede kirke-salmebog. Af Th. Kingo. Kr.sund 1873. (G).
 Kirke-salmebog. Et udkast af M. B. Landstad. Kr.ania 1861. (G).
 Den norske lutherske kirkes symbolske bøger. Drammen 1858. (G).

- Klaveness, Th. Om kirketugten. Kr.ania 1876. (G).
- Klaveness, Th. Aabent brev til pastor L. Oftedal. Særtryk. Kr.ania 1882. (L).
- Kliefoth, Th. Die ursprüngliche gottesdienstordnung in den deutschen kirchen lutherischen bekenntnisses, ihre destruction und reformation. Rostock u. Schwerin 1847. (G).
- Kliefoth, Th. Theori for den evangeliske kirkes kultus. Oversat. Kr.ania 1853. (G).
- Kniewel, Th. Ledetraad ved den christelige religionsundervisning. Oversat. Kr.ania 1838. (G).
- Krummacher, Fr. W. Jesu Fristelse. Oversat. Bergen 1854. (G).
- Krummacher, Fr. W. Salomon og Sulamith. Prædikener af høisangen. Oversat. Bergen 1855. (G).
- Krummacher, Fr. W. Thisbiteren Elias. I--II. Oversat. Kr.ania. 1856. (G).
- Bibelske krønike-rim eller historiske psalmer og sange til børnelærdom. Udg. af P. Andersen. Kr.ania 1849. (G).
- Landstad, M. B. Om salmebogen. En redegjørelse. Kr.ania 1862. (G).
- Lauritzön, Peder. Catechismus. En sand enfoldig og ordentlig forklaring over catechismen. Kr.ania 1865. (G).
- Lindeblad, Assar. Religiøsa sanger. Gøtheborg 1843. (G).
- Lous, Th. Udvikling af den fjerde part af Luthers catechismus. Bergen 1858. (G).
- Lund, J. Brink. Den lille kommunikant. Kr.ania 1877. (G).
- Dr. Martin Luthers opbyggelige udlæggelse af Jesu Christi bjergprædiken. Oversat. Kr.ania 1867. (G).
- Martin Luthers aandelige sange. Oversatte og med anmærkninger ledsagede af M. B. Landstad. Kr.ania 1855. (G).
- Luther, Martin. Håndbog til at føre en Gud velbehagelig og velsignet hus og ægtestand. Oversat. Molde 1872. (G).
- Lutherus redivivus, det er: Lutheri Christendom ved M. M. Statius. Oversat. Stavanger 1853. (G).
- Löhe, W. Om barmhjertigheden. Oversat. Kr.ania 1878. (G).
- Martensen, H. Den christelige daab betragtet med hensyn paa det baptistiske spørgsmaal. Kjbh. 1843. (G).
- Den hellige martyrs-kare. Oversat. Kr.ania 1863. (G).
- Om et menighedsuniversitet i Bergen. Bergen 1883. (G).

- Mohn, J. N. Protestantismen i Frankrige i fortid og nutid. Kr.ania 1865. (G).
- Monod, A. Det christelige livs lykke. Prædiken. Oversat. Bergen 1855. (G).
- Montz, G. J. Religionsundervisning for den katholske ungdom, efter Canisii kathechismus. Kr.ania 1846. (G).
- Müller, Heinrich. Aandelige hviletimer. Oversat. Kjbh. 1856. (G).
- Munch, J. St. Mit forhold til statskirken og dens embede. Horten 1875. (G).
- Nielsen, Fredrik. Håndbog i kirkens historie. 1ste bind. Oldkirken h. 1—5. Kjbh. (S).
- Nissen, R. Tønder. De nordiske kirkers historie. Udg. ved Th. G. B. Odland. h 6—7. Kr.ania. (S).
- Nissen, R. Tønder. Sex kirkehistoriske foredrag. Kr.ania 1867. (G).
- Nitzsch, C. I. Praktische theologie III 1. Bonn 1857. (G).
- Nygaard, Chr. I anledning af den eparatistiske bevægelse i Egersund. Foredrag. Bergen 1873. (G).
- Paulli, J. H. Christelige bønner. Kjbh. 1870. (G).
- Petri, L. A. Lærebog i den christelige religion. Oversat. Kr.ania 1854. (G).
- Pontoppidan Erich. Collegium pastorale practicum. Kr.sand 1850. (G).
- Pontoppidan, Erik. Troens speil, eller Guds børns kjendetegn. Oversat. Kjbh. 1857. (G).
- Pontoppidan, Ericus. Heller glaubens-spiegel, in welchem die kennzeichen der kinder Gottes vorgestellt werden. Franckfurth u. Leipzig 1735. (G).
- Psalmebog for kirke og hus. Samlet af A. Hauge. Kr.ania 1876. (G).
- Psalmebog. Af L. Harboe og Høegh Guldberg. Stavanger 1852. (G).
- Swenska psalm-boken. Stockholm 1866. (G).
- Rambach, J. J. Betragtninger over den ganske Christi lidelse. Oversat. Kr.ania 1852. (G).
- Redegjørelse for Arendals og omegns frikirkelige forening. Arendal 1877. (G).
- Renan, Ernest. Jesu levnet. Oversat. Kjbh. 1864. (G).
- Røsenius, C. O. De dødes opstandelse og et evigt liv. Oversat. Kr.ania 1861. (G).

- Rudelbach, A. G. Zions vægteres embede og ansvar. Prædiken. Bergen. (G).
- Rusmeyer, M. Chr. Guds lette og nådefulde veie anviste i hans åbenbarede ord. Oversat. Kr.ania 1866. (G).
- Sandhed til gudfrygtighed udi en forklaring over sal. dr. Morten Luthers liden catechismus. Stavanger 1849. (G).
- Santhal-missionen eller missionærerne. Skrefsruds og Børresens livs-historie. Ved O. Knudsen. Bergen 1884. (G).
- Sartorius, E. Læren om Christi person og gjerning. Oversat. Kr.ania 1846. (G).
- Schmid, H. Die dogmatik der evangelisch-lutherischen kirche. Erlangen 1858. (G).
- Schreuder, H. Noget om Martha Lassedatter Hæggestad eller Syne-Martha. Bergen 1842. (G).
- Schreuder, H. Nogle ord til Norges kirke. Kr.ania 1842. (G).
- Schønheyder, L. W. og Jensen, O. Kort udvikling af doktor Morten Luthers lille katekisme. Kr.ania 1877. (G).
- Magister Christian Scriver's opbyggelige og trøstefulde sjele-skat. Første bind (II—III del). Andet bind. Oversat. Kr.ania 1858—61. (G).
- Simonsen, S. H. Frimureriet och kyrkan. Öfversättning. Kristianstad 1878. (G).
- Skaar, J. N. Vidnesbyrd af Dr. Morten Luther om skriftemaal og nadver. Kr.ania 1878.
- Spangenberg, A. G. Idea fidei fratrum, eller kort begreb af den christelige lærdom i de evangeliske brødre-menigheder. Oversat. Århus 1830. (G).
- Spurgeon, C. H. Tolv prædikener. Oversat. Kjbh. 1862. (G).
- Stenersen, John. Brevet til de Ebræer. Kr.ania 1864.
- Stenersen, John. Den mosaiske gudstjeneste. Kr.ania 1862. (G).
- Stenersen, J. Methodismens historie og lære. Horten 1870. (G).
- Strauss, D. F. Den gamle og den ny tro. En bekjendelse. Oversat. Kjbh. 1873. (G).
- Stub, J. D. P. En diskussion i Bergen om bøn for de afdøde og skjærsilden. Kr.ania 1872. (G).
- Stub, J. D. P. Om religionsfrihed og oplysning i Norge fra katholsk standpunkt. Kr.ania 1866. (G).

- Telt-skrifter no. 3. Canright, D. M. Er mennesket udødeligt?
 Terstegen, G. Et ypperligt brev til advarsel mod den døde tro
 og det nye evangelium m. m. Kr.ania 1877. (S).
- Novum testamentum Græce. Ed. A. Hahn. Lipsiæ 1840. (G).
- Theodulia, no. 5 A. Wildenhahn, A. Die weihe des sonntags.
 B. Zimmermann, F. Geschichten zur sonntagsheiligung.
 Leipzig 1856. (G).
- »Deutsche theologia.» Oversat. Kjbh. 1877. (S).
- Thrap, D. Politiske forhold ved Finnemissionen i 18 aarhundrede. Kr.ania 1882. (G).
- Thrap, Daniel. Bidrag til den norske kirkes historie i det nittende aarhundrede. Biografiske skildringer. Kr.ania 1885. (S).
- Tischendorff, C. Vore evangeliers ægthed. Et foredrag. Oversat. Kr.ania 1884. (G).
- Tonning, K. Krogh. Kirkelig fattigpleie. Kr.ania 1879. (G).
- Tonning, K. Krogh. Guds ord og bøn. H. 1—4. Kr.ania 1884. (G).
- Tonning, K. Krogh. Den kristelige troslære i grundtræk. H. 1, 3. Kr.ania 1879. (G).
- Bibelske traktater. No. 3. De to throner; eller naadens rige og og herlighedens rige.
 No. 5. Helligdommen.
- Treumund, F. Die geschichte des heiligen rockes zu Trier. Ronge und Czersky, wort und that, gegenwart und zukunft. Leipzig 1845. (G).
- Vidnesbyrd af kirkefædrene. VIII. IX.
 Augustinus, Aurelius. Om Guds stat. Fremstillet i sam-
 mendrag af Oskar Moe. Kr.ania 1884. (S).
- Augustinus, Aurelius. Enchiridion. En kort haandbog om tro, haab og kjærlighed. Oversat af Daniel Thrap. Kr.ania 1884. (G).
- Vinet, A. Om den religiøse ligealdighed. Oversat. Stavanger 1871. (G).
- Walnum, S. B. H. Bemærkninger i anledning af dr. M. F. Schmaltz's prædiken. Bergen 1854. (G).

- Walther, C. F. W. *Evangelie-postille*. Oversat. Bergen 1878. (G).
- Welhaven, J. S. *Antydninger til et forbedret psalmeværk for den norske kirke*. Kr.ania 1840. (G).
- Wette, W. M. L. de. *Kurzgefasstes exegetisches handbuch zum neuen testament*.
 I, 1. *Evangelium Matthæi*.
 I, 3. *Evangelium und briefe Johannis*.
 I, 4. *Apostelgeschichte*.
 II, 1. *Brief an die Römer*. Leipzig 1837. (G).
- Wexels, W. A. *Mine forhandlinger med postrøveren og morderen, M. Petersen*. Kr.ania 1841. (G).
- Wexels, W. A. *Christelige psalmer*. Kr.ania 1840. (G).
- Wexels, W. A. *Forklaring over det nye testamentes skrifter*.
 D. I, II, IV. Kr.ania 1844, 54. (G).
- Wexels, W. A. *Tanker over og i anledning af hr. statsråd Treschows bog om »Christendommens ånd«*. Kr.ania 1828. (G).
- Wexels, W. A. *Religiøse digte*. Kr.ania 1845. (G).
- Wood, J. J. *Hvad fattas lärarna? Öfversättn.* Kristianstad 1858. (G).

C. Historie og geografi.

a) Verdenshistorie.

- Rotteck, C. v. *Almindelig verdenshistorie for alle stænder*.
 Oversat. B. 1—4. Kjbh. 1835—38. (G).
- Schnitler, Didrik. *Almindelig krigshistorie*. IV. *Krigshistoriens 4de periode eller krigskunstens gjenfødelsetid*. Kr.ania 1885. (S).
- Utheim, J. *En liden verdenshistorie for almueskolen*. Horten 1884. (G).

b) Den gamle historie. Græsk-lat. antikviteter.

- Andræ, Poul. *Via Appia, dens historie og mindesmærker* I. Kjbh. 1882. (S).

Bloch, N. H. S. Navnkundige Grækeres korte biographiær. II. Kjbh. 1801. (G).

Gregorovius, Ferdinand. Der kaiser Hadrian. Gemälde der römisch-hellénischen welt zli seiner Zeit. Stuttgart 1884. (S).

Overbeck, Johannes. Pompeji in seinen gebäuden, alterthümern und kunstwerken. Leipzig 1884. (S).

c) Nordens historie.

Bache, N. Nordens historie med talrige i texten trykte illustrationer populært fremstillet. H. 34—42. Kjbh. (S).

Nielsen, Fredrik. Frimureriet i nordén. Et leilighedsskrift. Kjbh. 1882. (L).

d) Norges historie.

Daae, Ludvig. Om J. E. Sars's skrift »Historisk indledning til grundloven«. Kr.ania 1882. (L).

Nielsen, Yngvar. Bidrag til Norges historie i 1814. Afhandlinger og aktstykker. B. II. h. 1—2. Kr.ania (S).

Norske rigsregistranter tildels i uddrag. Ottende binds andet hefte. 1644—1648. Udg. ved Otto Gr. Lundh. Kr.ania 1884. (G).

Thrap, Daniel. Fra krigstiden 1716—18. Særtryk af «historisk tidsskrift». Kr.ania 1884. (G).

Øverland, O. A. Illustreret Norges historie. H. 1—5. Kr.ania. (S).

e) Sveriges historie.

Hildebrand, Hans. Sveriges medeltid. Kulturhistorisk skildring. Första delen. IV. Stockh. 1884. (S).

f) Danmarks historie.

Erslev, Kr. Aktstykker og oplysninger til rigsraadets og stændermødernes historie i Kristian IV's tid, h. 1. Kjbh. 1883. (S).

Lund, Troels. Danmarks og Norges historie i slutningen af det 16de aarhundrede. I. Indre historie. Femte bog: Dagligt liv. Fødemidler. Kjbh. 1883. (S).

Rosenberg, C. Peder Palladius's visitatsbog med indledning og oplysninger. (»Folkelæsning« no. 134). Kjbh. 1884. (S).

Thorsøe, Alex. Kong Frederik den syvendes regjering. Et bidrag til den danske stats-historie fra 1848—1863. h. 17—22. Kjbh. (S).

g) Middelalderens og den nyere historie.

- Birkedal, H. Krigen paa det stille oceans kyst. (1879—81).
Chile mod de forenede magter Peru og Bolivia. I. Kjbh. (L).
- Birkedal, Holger. Krigen paa det stille oceans kyst. (1879—81).
Chile mod de forenede magter Peru og Bolivia. I—II. Kjbh.
1884. (S).
- Fonseca, Wollheim da. Neue indiskretionen. Mittheilungen aus
der geheimen diplomatie der letzten dreiszig jahre. Lieferung.
15—17. Berlin. (S).
- Fortællinger af de europæiske folkeslags historie fra Carl den store
og til vor tid. Oversat. I, 1—2. II, 1—2. Kjbh. 1828—30.
- Granzow, F. C. Vort aarhundrede. Levering 9—21. Kjbh. (S).
- Lamartine, A. de. Histoire de la révolution de 1848. I. II.
Bruxelles 1849. 1. 8. (G).
- Martin, Henri. Histoire de France. Depuis les temps les plus
reculés jusqu'en 1789. Tome I—XVII. Paris 1859—61. (G).

h) Biografi.

- Brandes, G. Det moderne gjennembruds mænd. En række por-
træter. Kjbh. 1883. (S).
- Guerzoni, G. Garibaldi's liv og heltegjerninger. Oversat. Kjbh.
1882. (L).
- Köstlin, Julius. Luthers liv. Oversat. h. 2—4. Kr.ania. (S).
- Martensen, H. Af mit levnet. Meddelelser. Første afdeling.
Kjbh. 1882. (L).
- Pasteur. En lærds historie af en ulærd. Oversat. Kr.ania
1884. (S).
- Kontreadmiral og kadetchef Hans Christian Schneedorffs person-
lighed og virksomhed m. m. 1759—1824. Ved C. J. Anker.
Kr.ania. (S).
- Anton Martin Schweigaards barndom og ungdom. 1808—1835.
Breve og erindringer. Udg. af L. M. B. Aubert. Kr.ania
1883. (L).
- Wilde, Alex. Erindringer om Jerichau og Thorvaldsen ombord
paa fregatten »Rota« 1838. Kjbh. 1884. (S).

i) Litteraturhistorie.

- Adlersparre, S. L. Ibsens gengangere ur etisk synpunkt. Före-
drag. Stockh. 1882. (L).

- Daae, Ludvig. Om humanisten og satirikeren Johan Lauremberg. (Universitets-program). Kr.ania 1884. (G).
- Geijersstam, Gustaf af. Ur samtiden. Literaturstudier. Stockh. 1883. (S).
- Halvorsen, I. B. Norsk forfatter-lexikon 1814—1880. H. 7—9. Kr.ania. (S).
- Hansen, P. Illustreret dansk litteraturhistorie. H. 7—15. Kjbh. (S).
- Müller, Johan Paludan. Studier over Goethes dramaer med særligt hensyn til deres personskildring. Kjbh. 1884. (S).
- Nyerup, R. og Rahbek K. L. Bidrag til den danske digtekunsts historie. I. Kjbh. 1800. (G).
- Petersen, Richard. Mathias Claudius og hans vennekreds. Kjbh. 1884. (S).
- Smith, S. Birket. Til belysning af literære personer og forhold i slutningen af det 18de og begyndelsen af det 19de aarhundrede. En samling breve. Kjbh. 1884. (S).
- Vasenius, Valfrid Henrik Ibsen. Etskaldeporträtt. Stockh. 1882. (S).

k) Mythologi og sagn.

- Bloch, V. A. og Secher, I. M. Haandbog i den græske og romerske mythologi. Kjbh. 1882. (S).
- Lieblein, J. Gammelægyptisk religion. Anden Del. Folkereligionen. Kr.ania 1884. (S).

l) Arkæologi og kunsthistorie.

- Kunst og haandværk fra Norges fortid. Udg. af N. Nicolaysen. H. 4. Kr.ania 1884. (G).
- Lange, Jul. Billedkunst. Skildringer og studier fra hjemmet og udlandet. Levering 5—8. Kjbh. (S).

m) Geografi.

- Falsen, C. M. Geografisk beskrivelse over kongeriget Norge. Kr.ania 1821. (G).
- Johannesen, Ole. Lærebog i mathematisk geografi for realgymnasiet. Kr.ania 1833. (G).
- Klein, Herm. I. Jorden og dens naturforhold. En populær fremstilling af den fysiske geografi, bearbejdet med særligt hensyn til danske forhold af F. C. Granzow. Kjbh. 1883. (S).
- Løffler, E. Haandbog i geografien. H. 7—9. Kjbh. (S).

Norges land og folk, statistisk og topografisk beskrevet Udg.
ved A. N. Kjær. H. I. Kr.ania. (S).

Vogel, Charles. Le monde terrestre au point actuel de civilisation.
Livraison 50—53. Paris 1882—83. (S).

n) Reisebeskrivelser og folkeligvsskildringer.

Bock, Carl. En nordmands opdagelsesreiser. Templer og elefanter eller beretning om en undersøgelsesreise gennem Siam og Lao. Kr.ania 1885. (S).

Brandes, Georg. Berlin som tysk rigshovedstad. Erindringer fra et femaarigt ophold. H. 1—5, Kjbh. (S).

Bruun, Carl. Kjøbenhavn. En illustreret skildring af dets historie, mindesmærker og institutioner. Lev. 1—5. Kjbh. (S).

Galschiøt, M. Danmark i skildringer og billeder af danske forfattere og kunstnere. H. 1—6. Kjbh. (S).

Hovgaard, A. P. Dijnphna-expeditionen 1882—83. Rapporter til Dijnphnas reder, Kjbh. 1884. (S).

Landmark, N. Fra Madagaskars vestkyst. Kr.ania 1884. (S).

Schlagintweit, Emil. Indien in wort und bild. Eine schilderung des indischen kaiserreiches. I—II. Leipzig 1881. (S).

E. Naturvidenskabelige og tekniske skrifter.

a) Botanik. Zoologi.

Lilljeborg, W. Fauna. Sveriges och Norges fiskar. H. 1—3. Upsala 1884. (S).

b) Andre naturvidenskaber og tekniske skrifter.

Dyring, Joh. Jordkloden og stjernehimlen. En almenfattelig fremstilling. Porsgrund 1884. (G).

Kolderup, Edv. Overblik over elektroteknikens historiske udvikling. Kr.sand 1884. (G).

Kolderup, Edv. Hvorledes kan man sikre sig mod fugtighed, murraaddenhed og tømmersop ved opførelsen af nye huse, og ved hvilke midler kan man blive disse onder kvit i i ældre bygninger. Kr.sand 1883. (G).

- Poulsen, V. A. Vore usynlige fiender. En almenfattelig skildring af bakterierne og deres forhold til forraadnelse, gjæring og smitsomme sygdomme. Kjbh. 1884. (S).
- Prytz, K. Elektriciteten. H. 8—10. Kjbh. (S).
- Schoedler, Fr. Naturens bog, omfattende fysikens, astronomiens, kemiens, mineralogiens, geognosiens, botanikens, physiologiens og zoologiens hovedlærdomme. Fri bearbejdelse paa norsk. Kr.ania 1867. (S).
- Vogt, I. H. L. Norske ertsforekomster. Kr.ania 1884 (S).

c) Medicin.

- Berner, Hj. Om kjønsdannelsens aarsager. En biologisk studie. Kr.ania 1883 (G).
- Buchholz, Thorvald R. B. Om folks og slægters tilbagegang II. Tilbagegang ved folkesygdomme. Kjbh. 1884. (S).
- Lochmann, F. Alkohol. Kr.ania 1884. (S).

F. Juridiske, politiske, statistiske, økonomiske skrifter.

a) Juridiske skrifter.

- Om dødsstraffens afskaffelse. Kr.ania 1864. (G).
- Angaaende forandringer i ægteskabslovgivningen og i vielses-ritualet. Afg. af en commission. Kr.ania 1863. (G).
- Om kongens sanktionsret. Uddrag af det juridiske fakultets betænkning af 23de marts 1881. Kr.ania 1881. (G).
- Love, resolutioner, departementsskrivelser m. m. vedkommende Norges medicinalvæsen for aarene 1851—1862. Udg. ved J. N. M. Johansen og F. G. H. Heuch. Kr.ania 1863. (G).
- Love, resolutioner, departementsskrivelser m. m. vedkommende Norges medicinalvæsen for aarene 1863—1867. Udg. ved J. N. M. Johansen. Kr.ania 1869. (G).
- Norsk lovtidende. 1ste afdeling. 1884. No. 15—45. — 1885. No. 1—12. Kr.ania. (G).
- Norsk lovtidende. 2den afdeling. Samling af love, resolutioner m. m. 1884. Kr.ania. (G).

- Overenskomster med fremmede stater, udgivne i forudskikkede aftryk af norsk lovtidendes 2den afdeling. 1885, no. 1. Kr.ania (G).
- Samling af love, forordninger, kongelige rescripter og resolutioner, placater, reglementer, instruxer, fundatser og andre offentlige aktstykker vedkommende læger, apothekere, dyrlæger og gjordemødre i kongeriget Norge ved L. Thurmman. Kr.ania 1851. (G).
- Stickney, Albert. Er jurysystemet et feilgreb? Oversat. Trondhjem 1882. (L).

b) Politiske skrifter.

- Bätzmann, F. I dagens strid. Kr.ania 1883. (S).
- Hamilton, G. K. Tre skandinaviske upsatser. Lund 1870. (G).
- Oskar Julius. Skal Johan Sverdrup seire? Storthingsoppositionens udvikling og nuværende udseende. Kr.ania 1882. (L).

c) Økonomiske og statistiske skrifter.

- Statistisk aarbog for kongeriget Norge. Femte aargang. 1884. Redig. af Boye Strøm. Kr.ania 1884. (G).
- Betænkning afgiven af den den 18de juni 1868 til overveielse af de kirkelige forhold nedsatte kommission. Kjbh. 1870. (G).
- Birkeland, M. Selskabet for Norges vel. 1809—1829. Kr.ania. (G).
- Forhandlinger ved aarsmødet i foreningen til diskussion af landbrugsanliggender den 25de og 26de juni 1884. Kr.ania 1885. (G).
- Holdt, V. Et samfundsonde. Bergen 1882. (G).
- Kanalvæsenets historie. Udarbeidet ved kanalkontoret VIII. Vasdrag vestentor Skienselven til og med Sireaaen. Kr.ania 1883. (G).
- Lundeqvist, N. W. Haandbog i jordbruget. Oversat. Kr.ania 1847. (G).
- Norges officielle statistik. Ny række. Udgiven i aaret 1883.
- C. no. 5. b. Oversigt over sindssygeasylernes virksomhed i aaret 1880.
- C. no. 10. Statistik over Norges kommunale finantser i aarene 1878, 1879 og 1880.
- II. Tabeller for aaret 1879
- Norges officielle statistik. Ny række. Udgiven i aaret 1884.

- A. no. 1. Beretning om skolevæsenets tilstand i kongeriget Norge for aaret 1880. (2 exempl.).
- A. no. 2. Fattigstatistik for 1881 (16de aargang). (2 exempl.).
- B. no. 1. Tabeller vedkommende Norges kriminalstatistik for aaret 1881. (2 exempl.).
- B. no. 2. Tabeller vedkommende skiftevæsenet i Norge i aaret 1881 tilligemed opgave over de efter overformynderegnskaberne for aaret 1881 under rigets overformynderiens bestyrelse i dette aar henstaaende midler.
- B. no. 3. Beretning om rigets strafarbeidsanstalter for aaret 1ste juli 1881 til 30te juni 1882. (2 exempl.).
- B. no. 3. Beretning om rigets strafarbeidsanstalter for aaret 1ste juli 1882 til 30te juni 1883. (2 exempl.).
- C. no. 1. Tabeller vedkommende folkemængdens bevægelse i aarene 1881—85.
- I. Tabeller for 1881.
- II. Tabeller for aaret 1882.
- C. no. 2. Beretning om amternes økonomiske tilstand i fem-aaret 1876—80. Første bind (Kristiania by—Stavanger).
- C. no. 3. a. Tabeller vedkommende Norges handel i aaret 1883.
- C. no. 3. b. Tabeller vedkommende Norges skibsfart i aaret 1882.
- C. no. 4. Beretning om sundhedstilstanden og medicinalforholdene i Norge i aarene 1880 og 1881.
- C. no. 5. b. Oversigt over sindssygeasylernes virksomhed i aaret 1881.
- C. no. 5. b. Oversigt over sindssygeasylernes virksomhed i aaret 1882. (2 exempl.).
- C. no. 5. b. Oversigt over sindssygeasylernes virksomhed i aaret 1883.
- C. no. 8. De offentlige jernbaner. Beretning om de norske jernbaners drift i terminen 1ste juli 1882—30te juni 1883.
- C. no. 8. De offentlige jernbaner. Beretning om de norske jernbaners drift i terminen 1ste juli 1883—30te juni 1884.
- C. no. 9. Tabeller vedkommende Norges fiskerier i aaret 1882 samt beretninger angaaende deres drift m. v.
- C. no. 9. Tabeller vedkommende Norges fiskerier i aaret 1883 samt beretninger angaaende deres drift m. v.
- C. no. 12. Tabeller vedkommende Norges bergværksdrift i aarene 1880, 1881 og 1882.
- C. no. 16. Uddrag af aarsberetninger fra de forenede rigers konsuler for aaret 1883. H. 1—4.

- D. no. 2. Tabeller vedkommende Norges sparebanker i aaret 1883.
- F. no. 1. Den norske statstelegrafs statistik for aaret 1883.
- F. no. 2. Tabeller vedkommende Norges postvæsen for aaret 1883. (G).
- Sars, G. O. Indberetning til departementet for det indre om de af ham i vaaeren 1879 anstillede praktisk-videnskabelige undersøgelser over loddefisket ved Finmarken. Kr.ania 1879. (G).
- Sars, G. O. Indberetninger til departementet for det indre om de af ham i aarene 1864—1878 anstillede undersøgelser angaaende saltvandsfiskerierne. Kr.ania 1879. (G).
- Sveriges officiela statistik.
- G) Fångvården. Ny följd. XXV.
- Fångvårds-styrelsens underdåniga berättelse för år 1883. (G).
- Statistiske tabeller over døvstumme, blinde og aandssvage børn i kongeriget Norge (1881). (G).
- Wallem, Fr. M. Om de franske fiskerier og nogle fiskeri-industrielle forholde samt skibsfartafdelingen paa udstillingen. (Rapport fra verdensudstillingen 1878 i Paris). Kr.ania 1880. (G).
- Wallem, Fr. M. Om de amerikanske fiskerier. (Indberetning om en af ham med offentlig stipendium foretagen reise til Philadelphia-udstillingen i 1876). Kr.ania 1878. (G).
- Wallem, Fr. M. Den internationale fiskeriudstilling i Berlin 1880 med særligt hensyn til ferskvandskulturen, saltvandsfiskeriet og produkternes tilvirkning og forædling. Bergen 1881. (G).
- Young, Ivar S. Praktisk lommebog i tidsmæssig biskjøtsel. Kr.ania 1884. (G).

G. Filosofi. Æsthetik.

- Bastholm, Chr. Philosophie for ulærde. Kjbh. 1794. (G).
- Gizycki, Georg v. Grundtræk af moralen. Oversat. Kjbh 1884. (S).
- Lyng, Ge. V. Grundtankernes system. En udførligere fremstilling af logiken. Anden del. Metafysiken. Kr.ania 1883. (G).
- Martensen, H. Socialisme og christendom. (2 exempl.). Kjbh. 1874. (G).
- Smith, J. G. Brændende spørgsmaal fra fjernt og nær. Kr.ania 1872. (G).

Treschow, N. Christendommens ånd eller den evangeliske lære. Kr.ania 1828. (G).

H. Skolevidenskab.

Bugge, F. M. Det offentlige skolevæsens forfatning i adskillige tyske stater tilligemed ideer til en reorganisation af det offentlige skolevæsen i kongeriget Norge. I, III. Kr.ania 1839. (G).

Knudsen, K. Latinskole uten latin. Kr.ania 1884. (S).

Om opdragelsen med særligt hensyn til hjemmet. Kr.ania 1870. (G).

I. Skjønliteratur.

a) Dansk-norsk fælleslitteratur.

Ludvig Holberg's comoedier. Jubeludgave, illustreret af Hans Tegner. h. 8—17. Kjbh. (S).

Holberg, L. Adskillige heltinders og navnkundige damers sammenlignede historier efter Plutarchi måde. Tomus I. Kjbh. 1745. (G).

b) Nyere norsk litteratur.

Aubert, Elise. Dagny. Kr.ania 1882. (L).

Bjørnson, Bj. En hanske. Skuespil. Kjbh. 1883. (L).

Bjørnson, Bj. Over Ævne. Første stykke. Kjbh. 1883. (L).

Colban, Marie. Thyra. Kjbh. 1882. (S).

Elster, Kristian. Solskyer. Udvalgte Fortællinger. Kjbh. 1884. (S).

Dilling, L. Gjennem Iorgnetten. Skitser. Kr.ania 1882. (L).

Flood, Constantius. Ritter & co. En fortælling fra kapertiden. Kr.ania 1883. (L).

Flood, Constantius. I havskjærene. Fortællinger og skildringer. Kr.ania 1882. (L).

Friis, J. A. Klosteret i Petshenga. Skildringer fra russisk Lapland (efter historiske kilder og folkesagn). Kr.ania 1884. (S).

Garborg, Arne. Bondestuder. Forteljing. Bergen. 1884. (S).

Geir, Ilgods. Skisser. Kr.ania 1883. (L).

Gertrud. En fortælling, Kr.ania 1882. (L).

- Gregersen, N. J. I skov og mark. Lommebog for jægere, fiskere og venner af vor natur. Kr.ania 1884. (S).
- Janson, Kr. Vore bedsteforældre. Optegnelser om tilstandene i Danmark og Norge fra 1790—1815. Kjbh. 1882. (L).
- Kielland, Alexander L. Gift. Roman. Kjbh. 1883. (L).
- Lie, Jonas. Livsslaven. Kjbh. 1883. (L).
- Lie, Jonas. Familien paa Gilje. Kjbh. 1883. (L).
- Monrad, O. P. Norges dag. Aaben redegjørelse til min ven folkehøiskolaren. Kr.ania 1882. (G).
- Randers, Kr. Frie ord. Politiske epigrammer. Kr.ania 1883. (L).
- Svendsen, Cornelius, bager på Levanger. Ny og sandfærdig vise om Peder Pårs i Århus. Trykt i dette år. Kr.ania 1845. (S).
- Telnes, Jørund. Rupe-ber. Hamar 1878. (S).
- Trafall, Vincent. Fra garnisonen og feltmanøvrerne. Smaafor-tællinger. Kr.ania 1884. (S).
- Vinje, A. O. Skrifter i utval. Utgjevne af det norske samlaget. H. 2—3. Kr.ania (S).

c) Svensk literatur.

- Edgren, A. Ch. Sanna kvinnor. Skådespel. Stockh. 1883. (S).
- Jolin, Johan. Rosen bland kamelior. Berättelse. Stockh. 1883. (S).
- Snoilsky, Carl. Nya dikter 1879—80. Stockh. 1881. (S).
- Tegnér, Esaias. Tal vid särskilta tilfällen. II. Stockh. 1841. (G).
- Topelius, Z. Vinterquällar. Noveller, sägner och skildringer. Första cykeln. Andra cykeln. H. 5—8. Stockh. 1882. (S).

d) Nyere dansk literatur,

- Bauditz, Sophus. Under aaben himmel. Fortællinger. Kjbh. 1882. (L).
- Carstensen, Wm. »Den gamle skole«. Fortælling fra orlogslivet. Kjbh. 1882. (L).
- Davidsen, J. Fra vore fædres tid. Skildringer og skitser. Kjbh. 1885. (S).
- Drachmann, Holger. Puppe og sommerfugl. Skuespil. Kjbh. 1882. (S).
- Drachmann, Holger. Reisebilleder. Kjbh. 1882. (L).
- Drachmann, Holger. Smaa fortællinger, ældre og nye. Kjbh. 1884. (S).
- Drachmann, Holger. Dybe strenge. Digte og sange. Kjbh. 1884. (S).

- Ewald, H. F. Hvad Ellen vilde. Kjbh. 1869. (I.).
- Ewald, H. F. Valdemarstøget. Historisk roman fra det fjortende aarhundrede. I—II. Kjbh. 1884. (S).
- Grundtvig, N. F. S. Sang-værk til den danske kirke. I. Kjbh. 1837. (G).
- Hansen, P. Kristian Kjøbenhavn, hans planer, overveielser og idrætter. Kjbh. 1882. (L).
- Hauch, C. Marsk Stig. Tragedie. Kjbh. 1884. (S).
- Hauch, C. Svend Grathe eller kongemødet i Roskilde. Tragedie. Kjbh. 1885. (S).
- Heiberg, Peter Andreas. Udvalgte skrifter. Kjbh. 1885. (S).
- Jacobsen, I. P. Niels Lyhne. Kjbh. 1880. (S).
- Jacobsen, I. P. Mogens og andre noveller. Kjbh. 1882. (S).
- Mariager, P. Den sidste Lamia og andre antikke fortællinger. (Fra Hellas. Anden række). Kjbh. 1884. (S).
- Norman, Johannes. Fritz Randel. Roman. Kjbh. 1883. (L).
- Norman, Johannes. Til statsraadstabet. Kjbh. 1882. (L).
- Nyblom, Helene. Fem noveller. (Noveller. 3die samling). Kjbh. 1883. (S).
- Recke, Ernst v. d. Bertran de Born. Drama. Kjbh. 1884. (S).

e) Oversættelser af udenlandsk litteratur.

- Ashworth, John. Selsomme fortællinger fra dybet af folkelivet. II. Oversat. Bergen 1875. (G).
- Besant, Walter og Rice, James. Thelema-munkene. Roman. Oversat. Kjbh. 1882. (S).
- Besant, Walter og Rice, James. En søn af Vulcan. Roman. Oversat. Kjbh. 1884. (S).
- Calderon de la Barca, P. Livet er drøm. Drama. Oversat. Kjbh. 1884. (S).
- Dostojevsky, F. M. Fattige folk. Oversat. (Kjbh. 1884. (S)
- Folkestyre. En amerikansk fortælling. Oversat. Kr.ania 1882. (L).
- Goethe, Faust. Tragedie. Oversat af P. Hansen. Kjbh. 1881. (S).
- Hartung, Georg. Reise i Norge. Oversat. Kr.ania 1882. (L).
- Lenau, Nicolaus. Faust. Oversat af A. Munch. Kjbh. 1883. (L).
- Longfellow, H. W. Den gyldne legende. I fri efterligning ved Thor Lange. Kjbh. 1882. (S).
- Musset, Alfred de. Udvalgte prosaiske skrifter. Oversat. H. 1—6. Kjbh. (S).
- Tre i Norge ved to af dem. Oversat. Kr.ania 1884. (S).
- Ossian's digte i norsk oversættelse af C. U. D. Foltmar. Fr.hald 1854. (G).

- Pailleron, E. Hvor man kjeder sig. Lystspil. Oversat. Kjbh. 1882. (L).
- Reuter, Fritz. Reisen til Konstantinopel eller de mecklenborgske Montecchi og Capuletti. Oversat. Kjbh. 1884. (S).
- Reuter, Fritz. Mit fangeliv. Oversat. Kjbh. 1873. (S).
- Sims, George, R. Londons fattige. En række skildringer fra Londons fattigkvarterer. Oversat. Bergen 1884. (S).
- Stowe, Harriet Beecher. Smaarævene eller den huslige lykkes smaafiender. Oversat. Skien 1868. (G).
- Stowe Harriet, Beecher. Onkel Toms hytte eller negerlivet i de amerikanske slavestater. Oversat. Kr.ania 1883. (S).
- Strindberg, August. Folkets skjæbner. Billeder fra det 15de aarhundrede. Oversat. Kjbh. 1884. (S).
- Twain, Mark. Løst og fast. Oversat. Kjbh. 1884. (S).
- De smukkeste æventyr af tusind og én nat. Bearb. af Fr. Hoffmann. Oversat af Chr. Winther. Kjbh. 1875. (S).

f) Udenlandsk literatur.

- Béranger, P. I. de. Oeuvres. I—II. Paris 1876. (S).
- Béranger, P. I. de. Dernières chansons (1834 à 1851). Paris 1859. (S).
- Bunyan, John. The pilgrims progress from this world to that, which is to come. Leipzig 1885. (S).
- Caxton, Pisistratus. (Edward Bulwer Lytton). What will he do with it? I. Leipzig 1857. (S).
- Collins, Wilkie. Heart and science. A story of the present time. I—II. Leipzig 1883. (S).
- Eckmann-Chatrian. L'ami Fritz. Paris 1884. (S).
- Feuillet, Octave. La veuve. Paris 1884. (S).
- Freiligrath, Ferdinand. Ein glaubensbekenntnis. Zeitgedichte. Mainz 1863. (S).
- Goncourt, Edmond de. Chérie. Paris 1884. (S).
- Grün, Anastasius. Der letzte ritter. Romanzenkranz. Berlin. 1881. (S).
- Hackländer, F. W. Reise in den orient. I—II. Stuttgart 1875. (S).
- Hackländer, F. W. Soldatengeschichten. Lieferung. 1—32. Stuttgart. (S).
- Hauff, Wilhelm. Lichtenstein. Romantische sage. Stuttgart. (S).
- Heine, H. Buch der lieder. Hamburg 1883. (S).
- Hugo, Victor. Les chatiments. Paris. (S).

- Hugo, Victor. *L'homme qui rit*. I—II. Paris 1878. (S).
- Irving, Washington. *The sketch book*. Leipzig 1843. (S).
- Laboulaye, Edouard. *Contes bleus*. Paris 1882. (S).
- (Laboulaye). *Paris en Amerique*. Paris 1879. (S).
- Lehwald, Fanny. *Eine lebensfrage*. Roman. Berlin 1872. (S).
- Lenau, Nikolaus. *Faust*. Ein gedicht. Berlin. (S).
- Lever, Charles. *The confessions of Con Cregan: The Irish Gil Blas*. I—II. Leipzig 1860. (S).
- Lever, Charles. *The Dodd family abroad*. I—III. Leipzig 1854. (S).
- Lever, Charles. *Lord Kilgobbin: a tale of Irland in our own time*. I—II. Leipzig 1872. (S).
- Lever, Charles. *Arthur O'Leary: his wanderings and ponderings in many lands*. I—II. Leipzig 1847. (S).
- Mathers, Helen. »Cherry ripe.» A romance. I—II. Leipzig 1878. (S).
- Maupassant, Guy de. *Miss Harriet*. Paris 1884. (S).
- Ohnet, Georges. *La comtesse Sarah*. Paris 1883. (S).
- The poems of Ossian translated by James Macpherson*. Leipzig 1847. (S).
- Ouida, Wanda. I—III. Leipzig 1883. (S).
- Percy, Thomas. *Reliques of ancient English poetry*. I—III. Leipzig 1866. (S).
- (Author of »Molly Bawn«). *Phyllis*. A novel. I—II. Leipzig 1883. (S).
- Sand, George. *Indiana*. Paris 1883. (S).
- Sardou, Victorien. *Rabagas*. Comédie. Paris 1880. (S).
- Spielhagen, Friedrich. *Uhlenhaus*. Roman. I—II. Leipzig 1884. (S).
- Thackeray, W. M. *Miscellanies: prose and verse*. I—II. Leipzig 1849—51. (S).
- Thackeray, W. M. *The history of Pendennis*. I—III. Leipzig 1849—50. (S).
- Thackeray, W. M. *The adventures of Philip on his way through the world*. I—II. Leipzig 1862. (S).
- Thackeray, W. M. *The Irish sketch-bok*. I—II. Leipzig 1872. (S).
- Tennyson, Alfred. *Poetical works*. I—VII. Leipzig 1860—72. (S).
- Tøpffer, Rodolphe. *Rosa et Gertrude*. Paris 1880. (S).
- Wetherell, Elizabeth. *Queechy*. I—II. Leipzig 1854. (S).

- (Victoria). Leaves from the journal of our life in the highlands, from 1848—61. Leipzig 1884. (S).
 Wood, Henry Mrs. Edina. A novel. I—II. Leipzig 1876. (S).
 Wood, Henry Mrs. Lord 'Oakburn's daughters. I—II. Leipzig 1884. (S).

K. Periodiske skrifter.

- Acta mathematica. Herausgeg. v. G. Mittag-Leffler B. 3—6. Stockh. 1883—85. (G).
 Amtsformandskabs-forhandlinger. Lister og Mandals amt 1884. Kr.sand. (G).
 For huslig andagt. Redig. af C. N. Keyser og N. A. Biørn. 1ste aarg. Kr.ania 1842. (G).
 Archiv for matematik og naturvidenskab. Udg. af Sophus Lie, Worm Müller og G. O. Sars. Niende bind. H. 2—4. Tiende bind. H. 1—2. Kr.ania. (G).
 Arkiv for nordisk filologi. Udg. af Gustav Storm. 1884. H. 1—4 og h. 3. Kr.ania. (G). (S).
 Beretning om bodsfængslets virksomhed i tidsrummet $1/7$ 1883 til $30/6$ 1884. Kr.ania 1885. (G).
 Beretning om Fredriksstads fængselselskabs virksomhed i aarene 1880—81, 1882—83. Fr stad. (G).
 Beretning fra foreningen til forsorg og beskyttelse af de fra Christiania strafarbejdsanstalter løsladte forbrydere for aaret 1883. Kr.ania 1884. (G).
 Beretning om det kgl. selskab for Norges vel, dets tilstand og virksomhed i aaret 1883. Kr.ania 1884. (G).
 Theologisk bibliothek. Udg. af Jens Møller. B. I, IV, V, X, XII, XIV, XVI. Kjbh. 1811—17. (G).
 Norsk bogfortegnelse for 1883. Udg. af universitetsbibliotheket. Kr.ania 1884. (G).
 For frisindet christendom. Udg. af Christopher Brun. 1884. No. 4, 9—24. — 1885. No. 1—8. Kr.ania. (S).
 Christianssands tidende. Oktb. 1883 (1ste aargang) til mai 1885 (3die aargang). Kr.sand. (G).
 The Cornhill magazine. New series. 1883. No. 6. 1884. No. 11—18. 1885. No. 19—22. London. (S).
 Departementstidende. Redig. af C. Collett og Otto Grundt. 1884. No. 18—53. 1885. No. 1—14. Kr.ania. (S).

- Folkelæsning. Smaastykker. XII, 2. XIII, 1—3. Kjbh. (S).
- Folkevennen. Et tidsskrift, udg. af selskabet for folkeoplysnings fremme. Ny række. VIII. 1884. H. 3—6. IX. 1885. H. 1. Kr.ania. (S).
- Foreningen til norske fortidsminde-merkers bevaring. Aarsberetning for 1883. Kr.ania 1884. (G).
- Forhandlingerne paa det første skandinaviske kirkemøde i København juli 1857. Udg. ved Fr. Hammerich. Kjbh. 1857. (G).
- Forhandlingerne paa det tredie skandinaviske eller nordiske kirkemøde i Christiania 1861. Udg. af W. A. Wexels. Kr.ania 1862. (G).
- Forhandlinger i videnskabs-selskabet i Christiania 1884. Kr.ania 1885. (G).
- Forklaringer til kongeriget Norges statsregnskab budgetaaret 1883—84. Kr.ania 1885. (G).
- Fortegnelse over den tilvæxt, som det kgl. Fredriks universitets bibliotek har erholdt i aarene 1880—81 og i aaret 1882. Kr.ania 1883. 2. (G).
- Fredrikshalds sløidforening Aarsberetning for 1883 og 1884. Fr.hald. (G).
- Fædrelandsvennen. Et blad for Kristianssand og opland. Juni 1884—mai 1885. Kr.sand. (G).
- Forhandlinger ved femte nordiska juristmøtet i Stockholm den 27, den 28 och den 29 augusti 1884. Upsala 1884. (G).
- Förhandlingar vid det andra skandinaviska (nordiska) kyrkomötet i Lund 1859. Utg. af H. B. Hammar. Christianstad 1860. (G).
- Gammelt og nyt. Et tidsskrift til oplysning og opbyggelse for lutherske christne. Udg. af Gisle Johnson. B. I—III. Kr.ania 1863. (G).
- Hovedregister til storthings-forhandlinger 1814 — 1870 med tillæg, indeholdende register til komitéindstillinger. Udarb. af J. Cappelen. Kr.ania 1885. (G).
- Jahresbericht über die fortschritte der classischen alterthumswissenschaft, begründet v. Conrad Bursian, herausgeg. v. Iwan Müller. 1882. H. 12, (zweite hälfte). — 1883, h. 5—12 (zweite hälfte, erste abtheilung). — 1884, h. 1—3. Berlin. (A).

- Svenska jägarförbundets nya tidskrift. XXII årgång. H. 2—4
XXIII årgång, h. 1. Stockh. (S).
- Norsk jæger- og fiskerforenings tidsskrift. 1884. H. 1—4. —
1885. H. 1. Krania. (S).
- Allgemeine evangelisch-lutherische kirchenzeitung 1884, no. 17
—52. 1885, no. 1—14. Leipzig. (S).
- Dansk kirketidende. Udg. af R. Th. Fenger og C. J. Brandt.
B. I—III. Kjbh. 1846—48. (G).
- Luthersk kirketidende. Et ugeblad til menighedens oplysning
og opbyggelse. Udg. af G. Blom og Th. Klaveness.
Krania. 1877 (B. I, II). 1878 (B. III, IV). 1879 (B. V
—VI). 1880 (B. VII no. 1—9, 11—26. B. VIII). 1881
(B. IX. B. X, no. 1—18, 20—21, 23—26). 1882 (B. XI no.
1—7, 9—21, 23—25. B. XII no. 1—18, 20—27). 1883
(B. XIII no. 1—18, 20, 22—26. B. XIV no. 1—24, 26).
1884 (B. XV no. 1, 3—9, 16—19, 21—26. B. XVI no. 1,
9—14, 16, 18, 19).
- Kongeriget Norges tre og tredivte ordentlige storthings forhand-
linger i aaret 1884. B. I—VII. Krania. (G).
- Kristianssands stiftsavis og adressekontors efterretninger 1884. (G).
- Vort land. Originalt tidsskrift af Israel Dehn. H. 1, 3, 4.
Krania. (L).
- Fra alle lande. Et maanedsskrift for nyere reisebeskrivelser, for
skildringer af fremmede lande og folkeslag, af dyre- og
planteliv. Udg. af L. Zinck. 1881 B. I. H. 1—2. B. II.
1882. B. I. Kjbh. (L).
- Theologisches literaturblatt. 1884 no. 17—52. 1885 no. 1—15.
Leipzig. (S).
- Nyt magazin for naturvidenskaberne. Udg. ved Th. Kjerulf, D.
C. Danielssen, H. Mohn, Th. Hjortdahl. 28de bind. H. 3
—4. 29de bind. H. 1. Krania. (G).
- Det norske missionselskabs 35te og 39te aarsberetning. Sta-
vanger 1877, 82. (G).
- Norsk missions-tidende. Udg. af det norske missionselskab. Stavg.
1877 no. 1—12. 1878 no. 13—24. (G).
- Missions-tidning. Under inseende af svenska kyrkans missions-
styrelse. Utg. af C. Tornérhjelm. Stockh. 1876 (Første
årgången) no. 1—12. — 1877, no. 1—3, 5—12, (2 exempl.).
— 1878, no. 1—12, 1879, no. 1—12. — 1880, no. 1—12,
— 1881, no. 1—12. — 1882, no. 1—4, 7—11. (G).

- Morgenbladet. 2det halvaar 1883. — 1ste og 2det halvaar 1884. Kr.ania.
- Nordisk maanedsskrift for folkelig og kristelig oplysning. Udg. af L. Helveg, Fr. Ingier, Ge. W. Lyng, L. Schrøder, L. Ingier 1871. H. 1—5, 7—12. — 1872. H. 1—12. — 1873. H. 1—4, 6, 7, 11, 12. Kjbh. (G).
- Norsk maanedsskrift for literatur, kunst og politik. Udg. af D. Meidell. 1884, mai—dec. Kr.ania. (S).
- Naturen. Et illustreret maanedsskrift for populær naturvidenskab. Udg. af Carl Krafft. 1884 no. 5—12, 1885, no. 1—4. Kr.ania. (S).
- Den nordiske penitentiærforening. Beretning om foreningens tredie møde den 4de—6te juli i Kristiania. Særtryk af »Nordisk tidsskrift for fængselsvæsen«. Kjbh. 1882. (G).
- Programmer fra norske tekniske skoler for 1884. (Bergen, Kristiania, Kristianssand, Trondhjem), indeholdende foruden skoleefterretninger:
- 1) Haandværksforhold i Kristianssand 1883. Kr.sand.
  - 2) Lekve, Th. Hvælvtheorien. Kr.ania.
- Report of the British and foreign bible society 1882, 1883, 1884. London. (G).
- Norsk retstidende. Ugeblad for lovkyndighed, statistik og statsøkonomi. Udg. af den norske sagførerforening. 1884. Kr.ania. (S).
- Deutsche rundschau. Herausgeg. v. Julius Rodenberg. Zehnter jahrgang 1884 no. 6, 8—12, elfter jahrgang no. 1—7. Berlin. (S).
- Skilling-magazin til udbredelse af almenyttige kundskaber. Kr.ania. 1880, no. 1—32, 34—52. — 1881, no. 1—53. — 1882, no. 1—13, 15—24, 26—29, 34—48, 50—52. (G).
- Norges statskalender for aaret 1885. Redig. af N. R. Bull. Kr.ania 1884. (S).
- Storthings-efterretninger 1836—54. B. I. H. 1, 2. Kr.ania 1884. (G).
- Geografisk tidsskrift, udg. af bestyrelsen for det kgl. danske geografiske selskab. Redig. af Ed. Erslev. 7de bind. 1883—84, h. 5—9. Kjbh. (S).
- Historisk tidsskrift. Udg. af den norske historiske forening. Anden række. IV., h. 4. Kr.ania. (S).
- Nationaløkonomisk tidsskrift. Udg. af W. Scharling, A. Petersen-Studnitz og H. Westergaard. 1884, h. 2—6. — 1885, h. 1—2. Kjbh. (S).
- Nordisk tidsskrift för politik, ekonomi och litteratur. Utg. af G. K. Hamilton:

- 1867, jan.—mai, sept.—okt.
 1868, jan.—mai, aug.—okt.
 1869, jan.—juli, nov.—dec.
 1870, jan.—febr., mai—dec. Lund. (G).
- Nordisk tidsskrift for filologi. Ny række. Sjette bind, h. 4. —
 Syvende bind, h. 1. Kjbh. (A).
- Nordisk tidskrift för vetenskap, konst och industri. Utg. af
 Letterstedtska föreninge n. 1884. H. 4—8. — 1885, h. 1—2.
 Stockh. (S).
- Norsk teknisk tidsskrift. Udg. af den norske ingeniør- og arki-
 tektforening og den polytekniske forening. 1ste aargang,
 h. 4—6. — 2den aargang, h. 1. Kr.ania. (S).
- Norsk tidsskrift for videnskab og litteratur.
 Udg. af Chr. C. A. Lange.
 1847 (1ste aargang). H. 3, 5, 6. — 1848. H. 1—6. —
 1849. H. 1, 2, 4, 5, 6. — 1850. H. 1, 3. — 1851. H. 1—4.
 Udg. af M. J. Monrad og H. Winther-Hjelm.
 1853. H. 1—3. 1854. 1, 2.
- Nyt tidsskrift. Udg. af J. E. Sars og Olaf Skavlan 1884, h. 3
 —8. 1885 h. 1—2. Kr.ania.^o (S).
- Nyt tidsskrift for udenlandsk theologisk litteratur.
 Udg. af H. N. Clausen: 1874, 1875, 1876.
 Udg. af L. Gude: 1877, 1878. Kjbh. (G).
- Theologisk tidsskrift for den evangelis-klutherske kirke i Norge.
 Udg. af C. P. Caspari, G. Johnson og R. T. Nissen.
 Ny række. B. I, II, III, IV, V, VI, VII, VIII (H. 1—3),
 IX, X (H. 1). Kr.ania 1871—84.
 Første række VII, VIII, IX, X. Kr.ania 1864—69.
- Theologisk tidsskrift. Udg. af Chr. Kalkar 1871, 1872, 1873.
 Kjbh. (G).
- Norske skoleprogrammer for 1884 (fra Aalesund, Aars & Voss,
 Kr.ania, Andersen Kr.ania, Arendal, Bergen, Drammen,
 Fredrikshald, Fredriksstad, Gjertsen Kr.ania, Hamar,
 Kragerø, Kr.ania borger og realskole Kr.ania, Kristianssand,
 Kristianssund, Lillehammer, Molde, Porsgrund, Skien, Tank.
 Bergen, Thronhjelm, Tromsø), indeholdende foruden skole-
 efterretninger:
 1) Eliassen, A. Et stykke arithmetik og algebra. Gjertsens
 skole. Kr.ania.

- 2) Eriksen, A. E. og Koht, P. Biografiske efterretninger om de fra Tromsø skole i dens første 50 aar udgaaede studenter. Tromsø.
  - 3) Feilberg, K. F. Tale ved Luthersfesten og nogle brudstykker af hans andre taler. Kr.sand.
  - 4) Hamilton, W. Prøve paa en opgavesamling til indøvelse af de simpleste geometriske forhold og love. Andersens skole. Kr.ania.
  - 5) Landmark, G. Om pronomenerne, deres oprindelse, væsen og anvendelse Aalesund.
  - 6) Luthersfesten paa Tanks skole den 10de november 1883. Bergen.
  - 7) Opgaver ved den skriftlige del af klassisk examen artium 1859—1883 med tillæg indeholdende opgaver i modersmaal og latinsk oversættelse ved de danske skolers afgangsprøve for studerende 1863—1882. Samlede af M. Nygaard. Fr.hald.
  - 8) Rud. Mjøsegnens flora. Hamar.
  - 9) Skolens fest til minde om dr. Martin Luther den 10de november 1883. Skien.
  - 10) Vogt, Volrath. Mattæus' evangelium i ændret oversættelse med anmærkninger. Kr.ania.
  - 11) Voss, V. Lidt om konjugationschemaet i latin. Aalesund.
- Skoleprogram fra Karlskrona 1882, indeholdende: Wadstein, E. Medeltidens föreställningar om Antikrist, det tusenårige riket, och verdens undergång. (G).
- Svenske skoleprogrammer for 1884 (fra Christianstad, Falun, Gefle, Göteborg, Realgymnasium. Göteborg, Realläroverket Göteborg, Halmstad, Helsingborg, Hernösand, Hudikswall, Jönköping, Kalmar, Karlskrona, Karlstad, Linköping, Luleå, Lund, Privata elementarskolan Lund, Malmö, Norrköping, Nyköping, Skara, Högre latinläroverket å Normalm Stockholm, do Södermalm Stockholm, Nya elementarskolan Stockh., Beskowska skolan Stockh., Wallinska skolan (för flickor) Stockh. Högre realläroverket Stockh. Lyceum (för flickor) Stockh., Strengnäs, Sundsvall, Umeå, Upsala, Fjellstedtska skolan Upsala, Vennersborg, Westerås, Wexiö, Westervik, Visby, Örebro, Östersund etc.), indeholdende foruden skoleefterretninger:

- 1) Anderson, J. Om verkställandet af Polens andra delning. Linköping.
- 2) Berggren, Th. Några anteckningar om grammatikernas olika uppfattning af indikativens imperfekt samt historiskt och presentiskt perfekt i nyfranskan. Westervik.
- 3) Fehr, J. En svensk uppfostringslära från medlet af 1700-talet. Strengnäs.
- 4) Hedelius, E. Bidrag til teorien om liniära differential- och differensequationer med konstanta koefficienter. Göteborg.
- 5) Holmberg, E. J. Martin Luthers liv och betydelse såsom kyrkans reformator. Örebro.
- 6) Klockhoff, O. Relativsatsen i den äldre fornsvenskan med särskild hensyn till de båda Vestgötalagarne. Karlstad.
- 7) Ljungdahl, S. Om de latinska prepositionernas användning i sammansättning med nomen. Helsingborg.
- 8) Lundberg, E. Fysikens enheter. Stockh.
- 9) Lövgren, N. Läran om människans vilja i förhållande til Guds nåd vid omvändelsen. Umeå.
- 10) Melin, K. A. Om Ibsens individualism med särskild hensyn till »Brand«. Nya elementarsk. Stockh.
- 11) Molér, V. Förteckning på paleotyper i Vesterås allmänna läroverks bibliothek, trykte före år 1500.
- 12) Petterson, E. W. Om bisatsers konstruktion i nyhögtyska skriftspråket. Gefle.
- 13) Schagerström, A. Om svenska bär- og fruktnamn på on. Upsala.
- 14) Schotte, G. V. Bidrag til Norrköpings elementarläroverks historia. III. Drag ur läroverkets inre lif: Lärokurser, årsexamina och undervisningsmateriel. Skolfester.
- 15) Sidvall, F. W. Anteckningar vid läsningen af Sallustii Jugurtha. Hudiksvall.
- 16) Sohlberg, K. H. Om den galvaniska strömmen enligt Edlund samt om sammansatta talbeteckningars allmän-giltiga betydelse. Stockholm.
- 17) Wadstein, E. Esaias Tegnér. Karlskrona.
- 18) Wåhlin, C. L. Några blad ur Malmö allmänna läroverks arkiv. Malmö.

19) Westling, G. O. F. Hertig Karls furstendöme under åren 1568--1592. Sundsvall. (G).

Danske skoleprogrammer for 1884 (fra Aalborg, Aarhus, Fredriksborg, Haderslev, Herlufsholm, Horsens, Borgerdydskolen i Kjbh., Metropolitanskolen i Kjbh., Lyceum i Kjbh., Borgerdydskolen paa Kristianshavn i Kjbh., Mariboe, Nykjöbing, Odense, Randers, Ribe, Roskilde, Rønne, Sorø, Viborg), indeholdende foruden skoleefterretninger:

- 1) Brønsted, K. G. Ægyptens, Babyloniens og Assyriens oldtidshistorie i sammentrængt fremstilling. Rønne.
- 2) Langebek, J. Udkast til souverænitetshistorien. (Slutning). Meddelt af I. H. Bang. Sorø.
- 3) Listov, Chr. Smaadigte af Q. Valerius Catullus, oversatte i originalens versform. Nykjöbing. (G).

Uddrag af breve fra biskop Schreuder til stiftsprovst Tandberg og missionskommittéen i Christiania, no. 1--7. (2 exempl.) Kr.ania 1874--76. (G).

Teknisk ugeblad. Udg. af den norske ingeniør- og arkitektforening og den polytekniske forening. 1884 no. 18--52. 1885 no. 1--8. Kr.ania (S).

Luthersk ugeskrift. Udg. af J. C. Heuch og M. J. Færden. 1884 15de halvaar no. 18--26. 16de halvaar no. 1--26. 1885 17de halvaar no. 1--17. Kr.ania. (S).

Vor ungdom. Tidsskrift for opdragelse og undervisning. Udg. af H. Trier og P. Voss. 1884. h. 2--6. 1885. h. 1--2. Kjbh. (S).

Norske universitets- og skole-annaler. Fjerde række. XX. Aug. 1884. Kr.ania (G).

Deutsche vierteljahrschrift für öffentliche gesundheitspflege. Herausgeg. v. G. Varrentrapp u. A. Spiess. B. XVI. Supplement. Heft 3--4. B. XVII. H. 1--2. Braunschweig. (S).

Indhold.

	Pag.	
A. Filologi		Pag. 49
a) Ordbøger	49	
b) Almindelig og klassisk Sprogvidenskab	— 49	
d) Nyere Sprog	— 49	
B. Theologi.		— 50
C. Historie og Geografi.		— 58
a) Verdenshistori	— 58	
b) Den gamle Historie. Græsk-lat. Antiquiteter	— 58	
c) Nordens Historie	— 59	
d) Norges Historie	— 59	
e) Sveriges Historie	— 59	
f) Danmarks Historie	— 59	
g) Middelalderens og den nyere Historie	— 60	
h) Biografi	— 60	
i) Literaturhistorie	— 60	
k) Mythologi og Sagn	— 61	
l) Arkæologi og Kunsthistorie	— 61	
m) Geografi	— 61	
n) Reisebeskrivelser og Folkelivsskildringer	— 62	
E. Naturvidenskabelige og tekniske Skrifter		— 62
a) Botanik. Zoologi	— 62	
b) Andre Naturvidenskaber og tekniske Skrifter	— 62	
c) Medicin	— 63	
F. Juridiske, politiske, statistiske og økonomiske Skrifter		— 63
a) Juridiske Skrifter	— 63	
b) Politiske Skrifter	— 64	
c) Økonomiske og statistiske Skrifter	— 64	
G. Filosofi. Æsthetik		— 66
H. Skolevidenskab		— 67
I. Skjønliteratur		— 67
a) Dansk-norsk Fællesliteratur	— 67	
b) Nyere norsk Literatur	— 67	
c) Svensk Literatur	— 68	
d) Nyere dansk Literatur	— 68	
e) Oversættelser af udenlandsk Literatur	— 69	
f) Udenlandsk Literatur	— 70	
K. Periodiske Skrifter		— 72

Fortegnelse

over

Kathedralskolens naturvidenskabelige Samlingers Tilvæxt

fra 1ste Juni 1884 til 30te April 1885.

Den fysiske Samling.

Praksinoskop, Gave fra Kristen Johansen.

Den zoologiske Samling.

A. Hvirveldyr.

Pattedyr.

Gaupe, *Felis lynx*, Gave fra Universitetet.

Røskat, *Putorius ermineus*, Gave fra Overretssagfører Vogt.

Kobben, *Phoca vitulina*.

Rotte, *Mus decumanus*, med 6 Ben, Gave fra Hotelvært Probsthahn,

Fugle.

Kortøret Ugle, *Strix brachyotus*, Gave fra Skoleeleverne Gabriel og Konrad Drangsholt.

Høgugle, *Strix funerea*, Gave fra Skoleelev Kristian Stabel.

Lappeugle, *Strix lapponica*.

Ringdue, *Columba Palumbus*, Gave fra Harald Isaachsen.

Røi, *Tetrao Urogallus* (steril).

Den rustrøde Langneb, *Limosa rufa*.

Vandrixe, *Rallus aqvaticus*, Gave fra Andreas Myhre.

Den alm. Svane, *Cygnus olor*, Gave fra Byselskabet.
 Graa Sangsvane, *Cygnus musicus*.
 2 Krikænder, *Anas crecca* (Han og Hun).
 Alkekongen, *Mergulus alle*.
 Teiste, *Uria grylle*.

Krybdyr.

Slange fra Haiti. Gave fra Skoleelev Andreas Woxholt.
 Slange fra Brasilien Gave fra Skoleelev Axel Boysen.

Fiske.

2 *Coryphænoides norvegicus*.
 Kuffertfisk, *Ostracion*. Gave fra Skoleelev Andreas Woxholt.
 Sandsilen, *Ammodytes Tobianus*.

B. Leddyr.

Sommerfugl, *Bombyx Caja*. Gave fra Skoleelev Edvard Frøstrup.
 Larve af Elpenor. Gave fra Jens Olsen Randøen.
 Dødningehoved, *Sphinx Atropos*. Gave fra Opsynsmand Thronvig.
 Sommerfugle fra Kalifornien. Gave fra Tømmermand Edvard
 Tønnesen.
 Græshoppe, *Locusta*. Gave fra Agent Alf Olsen.
Galathea strigosa. Gave fra Skoleelev Arne Moe.

C. Orme.

Tagelorm, *Gordius*. Gave fra Gurine Olsen Lunde.

F. Tarmløse.

2 Koraller fra Fidschi Øerne. Gave fra Sømand Villh. Askildsen.
 Korall. Gave fra Skoleelev Thomas Brun.

H.

Kranium af en Væder. Gave fra Skoleeleverne G. og K. Drangsholdt.
 Monstrøs Svinelab. Gave fra Skoleelev Axel Heiden.
 Hudrem af en Flodhest. Gave fra Skoleelev Jens Bennecke.
 Tak af en Elg. Gave fra Student H. Wolff.
 3 Hvalbarder. Gave fra Maskinist Testmann.
 Vanskabt Hønseæg. Gave fra Kontorist Due.
 Agerrixæg. Gave fra Skoleelev Tobias Taraldsen.

Kanarifuglrede m. Æg. Gave fra Faktor Christophersen.
 Fuglerede. Gave fra Harald Isaachsen.
 Luftrøret af Tamsvanen.
 Haitand og en Ryghvirvel, udgravet af Jorden i Charleston.
 Gave fra Skoleelev Andreas Woxholt.
 Rygrad af en Hai. Gave fra Do.

Den botaniske Samling.

Stykke af et Sukkerrør. Gave fra Skoleelev Kr. Gulbrandsen.
 Prøve af Træmasse og Papir fra Skiens Papirfabrik. Gave fra
 Voldmester Schou.

Den mineralogiske Samling.

Kobber fra en af de gamle Sætersdalsgruber. Gave fra Kjøb-
 mand Mosby.
 Kobberkis fra Kobbernuten. Gave fra Grosserer Martens.

Den ethnografiske Samlings Tilvæxt.

Drikkekar og Spisekar fra Mexico. Gave fra Student A. Tønnesen.
 Hovedpude fra Fidschi Øerne. Gave fra Skoleeleverne H. og A.
 Keim.
 Kam fra Fidschi Øerne. Gave fra Sømand Vilhelm Askildsen.
 Solskjærm fra Do. Do.
 Stridskølle fra Do. Do.
 Vifte fra Samoa. Do.
 Japanesisk Vifte. Gave fra Skoleelev Konrad Drangsholdt.
 Paraply fra China. Gave fra Skoleelev Axel Keim.
 2 Armringe fra Fidschi Øerne. Gave fra Skoleelev Alfred Keim.
 Gudebillede fra China. Gave fra Skibskapt. Rudolf Hansen.

Den historiske Samlings Tilvæxt.

Et Stykke Træ fra Gokstadskibet. Gave fra Malermester Sørensen.
Et gammelt Lod. Gave fra Skoleelev Frants Mønnich.

Til Myntsamlingen

er foræret en Pengeseddel (udstedt i Kristiansand 1817) af Bank-administrator Moe samt forskellige Mynter af Skoleeleverne Fridjov Natvig og Jens Bennecke.

Fra Universitetet har Skolen modtaget til Foræring en Bundskrabe.

For de ovenfor anførte Gaver til Bibliotheket og Skolens Samlinger udtales herved Skolens forbindtlige Tak.

Kristiansand d. 20de Mai 1885.

K. Feilberg.